

Møte onsdag den 4. februar kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 45):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 8)
2. Referat

Presidenten: Representantene André *Kvakkestad*, Olav *Akselsen*, Jorunn *Ringstad*, Gunn Karin *Gjul*, Elsa *Skarbøvik* og Per Erik *Monsen*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentant for Hordaland fylke Bente Gunn *Håtufi* har tatt sete.

Den innkalte vararepresentant for Hordaland fylke Rita *Tveiten* foreslås innvalgt i Lagtinget for den tid hun møter for representanten Leif Lund.

– Det anses vedtatt.

Representanten Karl Eirik Schjøtt-Pedersen vil framsette et privat forslag.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): På vegne av representantene Haakon Blankenborg, Signe Øye, Sigvald Oppebøen Hansen og meg selv tillater jeg meg å fremme forslag om tiltak og virkemidler for å hindre forskjellsbehandling og sosial dumping ved utvidelsen av EØS-området.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

- *muntlig spørretime*
- *ordinær spørretime*

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- utenriksminister Jan Petersen
- statsråd Valgerd Svarstad Haugland
- statsråd Ansgar Gabrielsen

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Olav Akselsen.

Olav Akselsen (A): Eg har eit spørsmål til næringsministeren.

Noreg har nett opplevd ei ny tragisk skipsulukke – ei av noregshistorias største. 18 menneskeliv har gått tapt. Ulykka har også ført til materielle skadar og miljøøde-

leggingar. Når slike tragiske ting skjer, er det viktig at vi prøver å finna ut kva som har skjedd, kva som var årsaka, og kva som kan gjerast for å unngå liknande ulukker i framtida. Ei ulukke som denne viser òg at det er svært mange instansar som har eit ansvar innafor skipsfarten. På dette området gjeld òg norsk lov parallelt med internasjonale reglar.

I etterkant av ulykka har det kome fram påstandar om manglande koordinering og samarbeid mellom ulike offentlege instansar, bl.a. at viktige opplysningar som var kjende for ein instans, ikkje var kjende for ein annan.

Mitt spørsmål til nærings- og skipsfartsministeren er om det no vil bli gjort noko for å betra samarbeidsrutinane i dei involverte instansane.

Statsråd Ansgar Gabrielsen: La meg først og fremst si at jeg selvfølgelig slutter meg til det som Akselsen sier, at det er en meget tragisk hendelse det som skjedde like uti skjærgården utenfor Bergen.

At en ulykke kan skje midt på dagen, i stille vær med god sikt, og med en stor, relativt ny båt, fremstår som nesten uforklarlig og uforståelig. Nå er det holdt sjøforklaring, begjært av Jebsen Management, for å klarlegge alle faktiske forhold i denne saken. Jeg har god tro på at man i denne saken skal kunne make å klarlegge alle faktiske forhold knyttet til det som var den direkte årsaken til at ulykken inntraff. Selv om det dessverre var mange omkomne, var det også overlevende, og selve beviset – skipet – ligger i fjøresteinene. Men selv om alt det blir klarlagt, vil det allikevel være mange spørsmål som vi må stille oss, bl.a. knyttet til offentlige myndigheters forskjellige ansvarsområder. Det er helt åpenbart at det også i denne saken vil være naturlig å ha en gjennomgang av de tingene som representanten Akselsen peker på. Det er Kystverket, det er Sjøkartverket, det er lostjeneste – alle de parter som har vært involvert. Men før vi trekker konklusjoner om på hvilken måte vi skal forfølge det videre undersøkelsesmessig, skal vi ha brakt alle faktiske forhold på bordet. Det vil definitivt bli helt konkrete vurderinger av alle etaters involvering, kommunikasjon, eventuelt mangel på kommunikasjon. Og det vil være undersøkelser som vil gå ut over alminnelig sjøforklaring etter sjøloven § 484, som er gjennomført. Det har de offentlige etatene, selvfølgelig med Regjeringen som øverste myndighet, ansvaret for. Det ansvaret må vi ta, og ingen steiner skal være usnudde når det gjelder å bringe på det rene hva som var foranledningen til at det kunne skje.

Olav Akselsen (A): Eg takkar for svaret.

Eg er veldig glad for at næringsministeren no stadfester at det vil bli gjort ein slik gjennomgang, og at ein i framtida vonleg får ei betre koordinering mellom dei ulike etatane som er involverte. Det er viktig at ein etter ei slik ulukke får mest mogleg kunnskap om kva som skjedde, og at ein får avklart gangen i hendinga. Dessverre er det slik i noregshistoria at ein har hatt ein god del ulukker som vi ikkje er blitt ferdige med, og som faktisk i 20–30 år etterpå har vore gjenstand for gransking. Det er viktig at det ikkje skjer i dette tilfellet. Det har kome

fram påstandar om at reglane på dette området er litt uklare, og fordi det er eit skip med eit anna flagg enn det norske, er det faktisk mykje opp til styresmaktene i flaggstaten å vurdera kva slags type etterforsking som skal gjerast. Er det verkeleg slik at denne ulukka, som nærmast skjedde i Bergen hamn, ikkje kan bli fullt ut etterforska av norske styresmakter? Viss det er slik, vil ministeren gjera noko for å få eit betre internasjonalt regelverk på dette området?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Først til at det har skjedd en del ulykker i norgeshistorien som vi ennå sliter med, hvor det har vært opprettet granskingskommisjoner, men hvor man allikevel ikke har kunnet avslutte sakene, nettopp fordi man ikke har greid å dokumentere det som de facto skjedde. I denne saken har jeg som sagt veldig god tro på at det vil kunne skje.

Så til spørsmålet knyttet til flaggstat: Vi har gjennom internasjonale konvensjoner sluttet oss til og faktisk ivret for nettopp flaggstatsprinsippet. Det er klart at verdens tredje største skipsfartsnasjon har stor interesse av at vi også skal kunne etterforske ulykker som skjer i andre farvann der norske skip og norske sjøfolk er involvert, så det er et prinsipp som vi absolutt skal holde på. Det prinsippet fratar oss ikke muligheten til å gjøre undersøkelser langt utover det sjøloven § 484 sier knyttet til sjøforklaring. Det er allerede i denne konkrete saken kontakt mellom Sjøfartsdirektoratet, som er en underliggende etat i forhold til mitt departement, og flaggstaten Antigua og Barbuda, og vi har gjort en avtale om en felles gransking av dette. Utover det vil også Sjøfartsdirektoratet gå videre på den tekniske siden ved selve skipet, selvfølgelig.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Heidi Sørensen.

Heidi Sørensen (SV): For jernbane og luftfart har vi en stående havarikommisjon. Jeg vil først stille statsråden spørsmål om det er slik at man også kunne ha tenkt seg en stående havarikommisjon for skipsfart, og om statsråden tolker det internasjonale regelverket dit hen at det er mulig. Hensikten med å ha en stående havarikommisjon er kanskje ikke først og fremst å granske de store ulykkene, men å granske alle nesten-ulykkene, for på den måten å kunne drive et langt bedre forebyggende arbeid for å hindre slike tragiske ting som det vi har opplevd utenfor Bergen.

En annen ting som har kommet fram i forbindelse med dette forliset, er at man når skip går inn i norske farvann, ikke er pålagt å ha oppdaterte kartverk, og det var ikke oppdatert kartverk om bord på «Rocknes». Slike kartverk finnes nå elektronisk. Vil statsråden gjøre alt som står i hans makt for å sørge for at det blir pålagt å gjøre disse kartverkene tilgjengelige?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Det var flere spørsmål. Først i forhold til en såkalt stående havarikommisjon: Jeg tror det kan være fornuftig at vi har et supplement til det

som er minimumsbeskrivelsen i sjøloven § 484 knyttet til sjøforklaringer. Det er i grunnen et praktisk anliggende hvorvidt man skal ha det i en felles kommisjon, for det er klart at det kreves meget spesiell kompetanse på dette området. Muligheten er til stede, og det er ikke internasjonalt regelverk som er til hinder for det, vi må bare tilpasse det det internasjonale regelverket som er. Samarbeidsregjeringen har i Sem-erklæringen en formulering knyttet til å jobbe i retning av en slik felles kommisjon, og det er det ingen problemer med knyttet til internasjonalt regelverk.

Når det gjelder at det ikke var relevant kartverk på broa, som representanten sier, kan jeg ikke her og nå slutte meg til det, men det er helt åpenbart at relevant, godt kartverk er meget viktig for norske myndigheter, og Stortinget bevilger årlig store beløp for å oppdatere dette.

Presidenten: Kenneth Svendsen – til oppfølgings-spørsmål.

Kenneth Svendsen (FrP): La oss håpe at man av sjøforklaringen finner ut hva som skjedde i forbindelse med den tragiske «Rocknes»-ulykken. Men som Heidi Sørensen var inne på, har vi altså en havarikommisjon for lufttransport, som vi nå har utvidet til også å gjelde for tog. Det finnes mange ubesvarte spørsmål i forbindelse med «Rocknes», bl.a. når det gjelder forholdet mellom de forskjellige etatene, Kystverket, kystkartverket osv. Fremskrittspartiet har tidligere foreslått at det skal opprettes en stående havarikommisjon, og jeg forstår også at ministeren nå vil vurdere dette. Så mitt spørsmål er: Vil ministeren ta initiativ til å ta også disse områdene inn i en havarikommisjon for transport som helhet, slik at vi kan unngå flere tragiske ulykker, både av denne karakter og på andre områder?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Jeg tror det er ganske viktig at man har klart for seg når man skal angripe dette sakskomplekset sånn i det store og hele, at havarikommisjoner aldri vil kunne være en endelig forsikring mot at det verst tenkelige kan skje. Men det som er det viktige, er at vi tar lærdom av det som skjer, og på alle samferdselsområder er det i realiteten gjennom store ulykker og nesten-ulykker at vi har fått forbedring av regelverket. Justisdepartementet jobber med denne saken som går på en samlet kommisjon for alle samferdselsområdene, men det er klart at skip og sjø er litt annerledes, i og med at det også skjer ulykker under helt andre himmelstrøk enn våre egne, hvor våre egne sjøfolk og våre egne skip er involvert, og det betyr at de internasjonale konvensjonene må inn i dette arbeidet. Men vi jobber med saken og vil fremme en sak for Stortinget i løpet av dette året knyttet til en felles havarikommisjon, og, som sagt, det er ikke noe internasjonalt regelverk som setter en stopper for å gjennomføre den viljeserklæringen som vi har i Sem-erklæringen.

Presidenten: Morten Lund – til oppfølgings-spørsmål.

Morten Lund (Sp): Som Sleipner-ulykken har denne ulykken satt i fokus at vi trenger gode nok sjøkart og god nok merking av farleder. Vi har bestemt oss for at dette skal komme i orden fort. Så viser det seg at vi henger flere år etter når det gjelder å få de elektroniske sjøkartene. Det dreier seg om manglende bevilgninger. Hvert år når vi behandler budsjettet, får vi mange henvendelser fra kartverket, og de har fortalt oss dette. Det som nå er foreslått, er for lite. Antakelig ligger vi nå tre-fire år etter i forhold til vårt mål om å få elektroniske sjøkart for hele kysten. Det er snakk om små beløp, noen få titalls millioner, i forhold til de enorme tapene og skadene som følger av en slik ulykke som dette, både menneskelig, materielt og med tanke på opprydding av miljøet. Vil statsråden ta kontakt med dem som lager kartene, og dem som merker farledene, med tanke på å øke bevilgningene umiddelbart etter det som nå har skjedd?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Hvis det eneste var at jeg skulle ta kontakt med dem for at de skulle ivre for å få økte bevilgninger, trengte jeg vel nesten ikke å ringe.

La meg si det slik at dette som går på å oppdatere kart, også elektroniske kart, gjøres kontinuerlig. Men jeg tror man skal være meget forsiktig med å dra det opp som et avgjørende element i denne pågående saken. Så vidt jeg har sett av sjøforklaringen så langt, kan det vel tyde på at skipet ikke var akkurat der det burde ha vært, men det må ikke forlede en til å tro at hvis man hadde hatt et elektronisk kart, hadde alt vært veldig annerledes. Jeg vil minne om at dette skjedde i innløpet til Bergen med los om bord. Det er åpenbart at det er langt frem til at hele havbunnen, også langs den norske kysten, er tilstrekkelig dokumentert, men jeg vet at Miljøverndepartementet jobber med dette i forhold til Kartverket. Det vil selvfølgelig reflekteres også i budsjettet.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Karin S. Woldseth (FrP): Jeg har et spørsmål til kulturministeren.

De siste ukene har vi kunnet lese og høre i media om pengebruken til Norges Idrettsforbund og om de påståtte kutt i tippemidlene og misnøyen hos særforbundene i samme sak. Det kan neppe være tvil om at her er både sannheter, misforståelser og feilinformasjon. En av grunnene til dette er vel at det er svært liten åpenhet rundt bevilgningene innenfor idrettssektoren, både når det gjelder pengefordelingen innen idrettssektoren, og når det gjelder idrettspolitiske prioriteringer.

Stortinget har bare de to siste årene tilført 340 mill. friske kroner uten at Stortinget vet om disse har kommet breddeidretten og barn og unge til gode. Derfor har jeg følgende spørsmål til kulturministeren, som også er idrettsminister: Hva vil hun gjøre for å få større åpenhet rundt idrettsbevilgningene?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: For det fyrste har eg innkalla styret i Idrettsforbundet til eit møte i dag. Det ser eg fram til. Det har vore ganske høgrøysta

debatt, som representanten også nemnde. Eg er oppteken av at det skal vera stor openheit om løyvingane òg til idretten.

Løyvingane til idretten har sin eigenart i forhold til alle andre sektorar ved at dei går direkte via statsråd og utanom Stortinget, men det er ikkje det same som at det ikkje skal vera openheit. Eg har frå mi side følgd opp dei intensjonane som Stortinget gav uttrykk for i debatten om stortingsmeldinga om idretten og i debatten om endringa av tippenøkkelen. Der peikte Stortinget bl.a. på at det er viktig at auken i midlane i stor grad skal gå til barn og ungdom og til anlegg, og at vi skal sjå på anlegg i strøk der det er tett befolkning. Det er akkurat det vi har gjort. Difor ynskjer eg å ha ein open debatt. Eg ynskjer også openheit om korleis Idrettsforbundet bruker midlane. Vi har tidlegare løyvd pengar til fem forskjellige postar, og vi har også følgd opp Stortingets merknad om at vi må passa på at pengane skal gå til det som Stortinget ynskjer. Riksrevisjonen har også peikt på at det ikkje har vore god nok oppfølging av kvar midlane går. Dette vil eg sørge for skjer, og eg ser fram til det møtet eg skal ha med leiinga i Idrettsforbundet i dag.

Karin S. Woldseth (FrP): Jeg takker for svaret.

I den tiden jeg har sittet på Stortinget, er det ikke fritt for at jeg har savnet både visjoner og mål for idrettssektoren. Særlig gjelder dette etter at tippenøkkelen ble endret og det ble tilført veldig mye friske penger til sektoren. Etter denne fokuseringen i media blir det veldig tydelig at vi trenger denne åpenheten og denne diskusjonen. Breddeidrettens kår er viktig for at toppidretten skal få rekruttering, og dette bør også Stortinget få en sjanse til å mene noe om. Vil statsråden fremme en idrettsmelding og utforme en idrettspolitikk for Stortinget i den nærmeste framtid?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Viss Stortinget ber om ei idrettsmelding, har eg ikkje noko imot det. Men det er ikkje så veldig lenge sidan Stortinget hadde dette til behandling, i førre periode. Då synest eg at representanten Woldseth skal gå tilbake og lesa den meldinga og òg den debatten som var i Stortinget. Då vil ein få klare svar på dei problemstillingane som representanten stiller spørsmål om.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Ulf Erik Knudsen.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Som statsråden burde vite, har det skjedd en vesentlig endring i Idretts-Norge etter idrettsmeldingen, nemlig at vi har fått en endret tippenøkkel som følge av et forslag fra meg og Per Sandberg fra Fremskrittspartiet. Vi er derfor svært opptatt av at den styrkingen som lå i endringsvedtaket for tippenøkkelen, skal komme idretten til gode. Derfor burde det kunne være på sin plass med en ny idrettsmelding, mener Fremskrittspartiet.

Mitt spørsmål til statsråden er: På basis av den usikkerheten som nå fremkommer av de mange medieopp-

slag, og den kraftige ordbruk som har vært mellom statsråden og Idrettsforbundet, kan statsråden forsikre Stortinget om at de friske pengene fra tippenøkkelen er fordelt og vil bli fordelt i henhold til Stortingets intensjon? Det er et spørsmål som burde kunne besvares med ja eller nei.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Ja, det har eg gjort, og det kjem eg også til å gjera i framtida.

Presidenten: Magnar Lund Bergo – til oppfølgings-spørsmål.

Magnar Lund Bergo (SV): Gjørmebryting er vel ingen sport, det er i hvert fall ikke vakkert, og jeg vil betegne den idrettspolitiske debatten de siste 14 dager som idrettspolitisk gjørmebryting.

SV ønsker ikke å hive seg på hylekoret og endre de prinsippene som i dag rår for tildeling til idretten, som vi har hatt helt siden 1940-tallet, på bakgrunn av den opphetete og opphaussete debatten som vi har hatt om 30 mill. kr. Vi mener likevel at det kan være sunt med en vurdering av om dagens ordning er hensiktsmessig, eller om Stortinget skal foreta tildeling av tippemidler. Vi vil gjerne bli med i den debatten, men initiativ til en slik debatt mener vi i SV må komme fra idretten selv etter behandling på Idrettstinget. Vil statsråden ønske en slik debatt velkommen dersom Idrettstinget ber om det?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Ja, absolutt. Eg held meg til det systemet vi har i dag, og utøver den politikken som både storting og regjering har vore einige om, og også Idrettstinget og særforbunda så langt. Dersom det kjem eit krav frå særforbunda og idretten om at vi skal gjera noko med korleis desse midlane skal fordelast, vil det frå mi side ikkje vera nokon motstand mot det. Eg ser med stor optimisme fram til ein slik debatt. Eg har ingenting å skjula. Alle midlane som kjem inn, er gått tilbake til idretten. Eg har følgd opp dei retningslinjene som Stortinget har gitt meg. Ein slik debatt synest eg berre kan vera positivt, for då får ein verkeleg sett fokus på korleis midlane blir brukte, og kva Stortinget ynskjer.

Presidenten: Trond Giske – til oppfølgings-spørsmål.

Trond Giske (A): Den endringen av tippenøkkelen som stortingsflertallet fikk til mot regjeringspartienes stemmer, medfører at norsk idrett hvert år vil få nærmere 1½ milliard kr. Det er regjeringen som fordeler de midlene. Tanken bak var at idretten selv skulle ha en vesentlig innflytelse over hvordan pengene brukes. Nå er det en voldsom strid mellom idrettens øverste valgte organ, Idrettsstyret, valgt av Idrettstinget, særforbundene og idrettskretsene gjennom sine representanter der, og departementet. Ser statsråden at dette er et alvorlig problem, og vil hun strekke seg langt for å komme idretten i møte i forhold til hvordan Idrettsstyret selv enstemmig ønsker å fordele pengene?

Ser hun også at det kanskje er et demokratisk underskudd at 1½ milliard kr fordeles uten en åpen politisk debatt her i Stortinget?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: For det fyrste min kommentar til at endring av tippenøkkelen skjedde mot Regjeringa sin vilje: Eg vil minna den tidlegare statsråden om at då han sat i regjering, kom det ikkje noka endring frå Arbeidarpartiet. At dei endra standpunkt etter at han gjekk ut av regjering, synest eg ikkje er særleg imponerande. Men eg er glad for pengane, og eg er glad for at idretten får desse. Eg vil lytta til kva idretten seier, og då vil eg lytta til kva heile idretten seier, ikkje berre til kva nokre leiara i Idrettsforbundet seier, men til alle særforbunda, heile idrettsrørsla.

Eg har sett at Giske prøver å opptre som meklingmann mellom Kran og meg. Det er ikkje naudsynt. Eg har svart på angrepa frå idrettspresidenten, og eg skal ha eit møte med han. Eg har invitert til møte og ser fram til det. Men det som er klinkande klart, er at òg Idrettsforbundet må vera klar over kva dei brukar midlane til. Det er òg ganske klart for meg at når eg aukar løyvingane til Idrettsforbundet på to år med over 40 mill. kr, kuttar eg ikkje ned. Difor synest eg språkbruken frå Kran og Idrettsforbundet si side, som Giske har hekta seg på, er ganske enerverande, men eg trur vi skal koma ut av det.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Øystein Djupedal (SV): Jeg vil gjerne stille spørsmål til kirkeministeren.

Det har kommet fram i den offentlige debatt at Misjonsforbundet har et ønske om å nekte praktiserende homofile medlemskap og også har sendt ut retningslinjer til sine 108 lokalforeninger om at dette skal følges. I den offentlige debatt har det også framkommet at enkelte mener at dette er et teologisk spørsmål. Noen vil mene at dette ikke er et teologisk spørsmål, men et spørsmål om homofiles rettigheter, et spørsmål om toleranse og respekt, et spørsmål om kamp mot mobbing og diskriminering av mennesker som har en annen legning enn flertallet. Men dette er da et spørsmål i den offentlige debatt.

Mitt spørsmål til kirkeministeren er: Er hun enig i at dette er et teologisk spørsmål, eller mener hun at dette er et spørsmål som er gjenstand for offentlig debatt av ulike samfunnsaktører?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Når det gjeld det teologiske i forhold til homofile, er det klart at det i dei ulike religiøse miljøa er forskjellig syn på om det er rett, ut ifrå Bibelen, Koranen eller kva det måtte vera, å leva saman som homofile. At det er eit teologisk spørsmål, er det ingen tvil om. Men så er det òg opplagt at dette er ein debatt som engasjerer sterkt. Kva slags teologisk standpunkt dei ulike kyrkjesamfunna har, er òg blitt trekt inn i forhold til statsstøtte. Eg følgjer den debatten nøye.

For meg er det ganske innlysende at akkurat homofili i forhold til Bibelen og Koranen er eit teologisk spør-

mål, der eg vil tru at ein del av den norske befolkninga er mot homofili, dei tolkar Bibelen på den måten, andre tolkar han slik at det ikkje er noko i vegen for å leva ut sin homofili. Det må vi respektera. Det er teologi, det er ikkje politikk. Men når det gjeld rettar for dei homofile elles, er det eit politisk spørsmål.

Øystein Djupedal (SV): Dette svaret var det, med all respekt, ikke godt å bli klok på. I Valgerd Svarstad Hauglands egen regjering er det et medlem som heter Dagfinn Høybråten, som også er leder av Kristelig Folkeparti, som offentlig har sagt at han mener at dette er et teologisk spørsmål. Det dreier seg om en forening han selv er medlem av, og han har ikke ønsket å ta avstand fra dette. Det er et syn som de fleste vil mene ikke hører hjemme i et moderne, tolerant samfunn.

Jeg aksepterer og har respekt for at ulike mennesker kan mene at dette er et teologisk spørsmål. Men mitt spørsmål til kirkeministeren er egentlig: Mener virkelig statsråden at det er riktig av en statsråd i en regjering der hun selv sitter, å skjule seg bak at dette er et teologisk spørsmål, istedenfor å gå ut i offentligheten og si at dette mener jeg ikke er riktig, jeg er ikke enig i min egen lokalforenings vedtekter på dette punkt, de har rett til å mene det, men jeg personlig vil være uenig? Mener ikke kirkeministeren at dette vil være en naturlig reaksjon av et medlem av Bondevik-regjeringen?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg har respekt for at Dagfinn Høybråten har valt å svara på spørsmålet slik som han har gjort. Og eg meiner at når det gjeld dei politiske sakene i forhold til homofili, som m.a. partnarskapsloven, må alle parti ha eit standpunkt. Men når det gjeld ein del av dei teologiske spørsmåla, vil det i Kristeleg Folkeparti – som i SV og Arbeidarpartiet – vera forskjellige tolkingar av teologien. Dette er ikkje eit politisk spørsmål, det er eit teologisk spørsmål. Det at han vel å svara på den måten, har eg respekt for. Eg har ikkje tenkt å overprøva svara hans.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Trond Giske.

Trond Giske (A): Det er litt merkelig å høre statsråden fra Kristelig Folkeparti prøve å skille mellom teologi og politikk på denne måten, tatt i betraktning at det er et parti som faktisk har ordet «kristelig» i sitt navn og dermed har en politikk som bygger på det teologiske. Det er klart det er mange ting som kan skjule seg bak teologiske argumenter. Man kan skjule kvinner i burkaer med teologiske argumenter. Man kan gifte bort tolvåringer med teologiske argumenter. Men det er like fullt sterke politiske spørsmål som en statsråd må kunne ta stilling til.

Mitt spørsmål direkte til vår kultur- og kirkeminister er: Synes hun det er galt at kirkesamfunn ekskluderer homofile på grunn av deres legning? Synes hun at de spørsmålene er politiske, og at hun som statsråd har et ansvar for å kjempe for likeverd også når de teologiske argumentene brukes for diskriminering?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg kan gjerne gjenta at det er fritt fram i forhold til å svara på dei teologiske spørsmåla eller ei. Eg har stor forståing for det engasjementet som desse spørsmåla reiser, men eg vil kjempa til min døyande dag for at folk skal få lov å meina kva dei vil ut frå si eiga tolking av Koranen eller Bibelen. Det er viktig å ha respekt for at folk kan meina forskjellige ting. Eg er nok meir liberal enn mange trur når det gjeld desse spørsmåla, men eg vil likevel fortsetja å kjempa for at folk skal få lov å ha den oppfatninga dei har i teologiske spørsmål.

Når det gjeld å trekkja inn Kristeleg Folkeparti og partinamnet i så måte, vil eg understreka at noko av det vi har jobba ganske mykje med i partiet, er at det er eit politisk parti, vi tek standpunkt til dei politiske sakene. At våre medlemmer og våre veljarar har mange forskjellige synspunkt i desse sakene, ja, det lever vi godt med, men det er òg viktig å understreka kva som er eit politisk parti sitt ansvar i forhold til standpunkt.

Presidenten: Heidi Sørensen – til oppfølgingsspørsmål.

Heidi Sørensen (SV): Statsministeren satte i gang en antimobbekampanje med henblikk på arbeidsplassen i sin nyttårstale. Det regner jeg da med også skulle gjelde dem som ble diskriminert eller mobbet på grunn av sin seksuelle legning.

Nå har vi derimot fått vite av den nye lederen i Kristelig Folkeparti, og statsråd i Regjeringen, at dette slapp man å kommentere. Det er ikke slik som statsråden hevdet her i stad, at det er greit at man kan mene hva man vil. Men statsråd Høybråten har nektet å kommentere spørsmålet om det er greit at Misjonsforbundet diskriminerer folk med en annen seksuell legning enn det som anses å være det normale.

Er det riktig at man kan skjule seg bak at dette er et teologisk spørsmål, for å unngå å ta stilling til et viktig spørsmål om like rettigheter, diskriminering og mobbing?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg vil då prøva å gjenta det svaret som eg har gitt, at det er viktig å ha respekt for ulike standpunkt her.

Så er det snakk om mobbing – mobbing mot homofile eller mobbing mot dei som har eit konservativt syn i forhold til homofili. Her går mobbinga begge vegar. Eg har stor respekt for at homofile ynskjer å kjempa for sine rettar både innanfor kyrkjesamfunn og organisasjonar, og eg kjem ikkje til å stoppa den kampen dei fører for å få sine rettar. Samtidig vil eg òg ha respekt for dei som står for noko anna, og eg har på ingen måte tenkt å overprøva Dagfinn Høybråten i forhold til hans svar på desse spørsmåla. Vi prøver òg i Kristeleg Folkeparti å understreka kva som er teologi, og kva som er eit politisk spørsmål. Eg kan gjerne gjenta at hos oss er det forskjellige syn på desse spørsmåla, slik som det sannsynlegvis òg er i Arbeidarpartiet, Høgre, SV og dei andre partia. Det synest eg vi må leva med.

Presidenten: Ulf Erik Knudsen – til oppfølgings-spørsmål.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Jeg registrerer at man fra SVs side er svært opptatt av de kristne menighetene. Jeg kunne etterlyst det samme engasjement når det gjelder de muslimske menighetene og den kvinnediskriminering som finnes i disse. Den er langt verre enn hva jeg tror de homofile blir utsatt for i det norske kristenliv.

Jeg ønsker å rette fokus mot en annen side av denne saken. Fra Fremskrittspartiets side er vi opptatt av at politikerne i minst mulig grad skal blande seg inn i de enkelte menigheters indre liv og hvordan de praktiserer sin religion. Jeg vil spørre statsråden om hun kunne gjøre litt høyttenkning rundt hva som kunne fremmes av saker for Stortinget for å få et klarere skille mellom det politiske system, storting og regjering, på den ene siden og menighetene på den andre siden, slik at politikerne får mindre mulighet til å blande seg inn i kristenlivet.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg må jo innrømme at eg ikkje hadde førebudd meg på akkurat det spørsmålet. Det skal ein vel heller ikkje gjera i ein spon-tanspørjetime. Men eg kan iallfall lova representanten ein ting, og det er at det ikkje kjem forslag om å kutta ut statsstøtta kvar gong eit eller anna kyrkjesamfunn meiner noko som vi ikkje er samde i, eller som vi eventuelt er halvvegs samde i eller heilt usamde i – eller nokre gonger òg samde i. Poenget er at noko av det som er mest intolerant i denne diskusjonen, er når ein ropar på å ta vekk statsstøtta med ein gong nokon seier noko som vi ikkje likar. I toleransens namn skal vi godta at folk har ulike meininger både i forhold til teologi og i forhold til det som dei forkynner, så lenge ein held seg innanfor norsk lov. Det er det som vil vera grunnlaget for den politikken som denne regjeringa kjem til å føra.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Sylvia Brustad (A): Jeg har et spørsmål til næringsministeren.

Vi har de siste dagene fått avdekket at det spanske verftet Dragados ikke greier å fullføre leveransen til Statoils Kristin-plattform tidsnok. I stedet må Aker Stord steppe inn og ta hånd om i hvert fall 150 000 ekstra arbeidstimer. Dette er ekstra interessant fordi det nettopp var Aker Kværner som tapte i konkurransen med Dragados, og det har blitt hevdet av flere at grunnen til at de og andre norske verft taper, er at de er for dyre. Historien om Kristin-plattformen viser vel at dette ikke er helt riktig.

Mitt spørsmål er: Mener statsråden det er et problem at oppdrag går utenlands, med negative konsekvenser for norsk verftsindustri og derved norske arbeidsplasser, og det så viser seg at de utenlandske verftene ikke greier å levere?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: I utgangspunktet kunne jeg ha svart med ett ord: Ja. Det at det enkelte ganger i

ettertid viser seg at norske selskaper har fattet ukloke beslutninger, er noe man ikke kan vaksinere seg mot. Det vil også skje i fremtiden, det synes jeg er ganske åpenbart.

Når det gjelder hvorvidt denne saken skal rubriseres under kategorien uklok beslutning, tror jeg ikke vi har sett den endelige dommen, men man skal ikke se bort fra at Statoil har fattet en uklok beslutning. I så fall vil det ikke være den første. Dette selskapet har jo fattet en serie av ukloke beslutninger som har endt med at tidligere sosialdemokrater har måttet gå fra konsernsjefstillingene, så det er et selskap som ikke er ukjent med feilvurderinger. Om de har gjort det i dette tilfellet, er det ingen grunn til å hevde nå. Representanten snakket om disse 150 000 timene, som hun kalte for ekstra arbeidstimer. Det er vel kanskje ikke riktig, men det flyttes 150 000 timer, så vidt jeg har skjont, som plusses på ett sted og trekkes fra et annet sted. Men jeg ser ikke bort fra at det i dette tilfellet viser seg at de premissene som Statoil hadde for sin beslutning, ikke fullt ut er oppfylt, og i så måte er det klart at det er uheldig for Statoil og for de norske selskapene som ellers kunne hatt hele denne kontrakten.

Sylvia Brustad (A): Jeg er glad for at statsråden er enig i at dette ikke er en god sak. Det jeg er litt opptatt av, er at det ikke bare regnes på anbudspriser, men også på hva sluttprisen kan bli. Jeg er veldig interessert i hvordan regninga ser ut når dette blir endelig ferdig. Jeg håper at vi ikke ser det samme også i andre store kontrakter, for når vi kjemper for å bygge ut, det være seg Snøhvit, Kristin-plattformen eller annet som vi er veldig for, skal vi delta i en internasjonal konkurranse, men det skal skje på like premisser. En av grunnene til at vi går inn for å bygge ut både her og der, er jo også at vi gjerne vil sikre norske arbeidsplasser. Så jeg lurer på om statsråden vil ta et initiativ overfor Statoil, i og med at det virker som om vi er ganske enige om at dette ikke er den beste saken for Statoil, for å gjøre det en kan for å hindre at liknende ting skjer i framtida, og for å ta lærdom av denne saka.

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Uten å ha undervurdert egen innflytelse på regnekunstene i Statoil, tror jeg den organisasjonen er ganske godt i stand til å evaluere de prosjektene den gjennomfører, og eventuelt de feil den gjør. Jeg er helt enig med representanten Brustad når hun sier at det ikke bare er anbudssummen, men også sluttsummen som har betydning. Poenget er at på det tidspunkt man tildeler en kontrakt, vet man ikke sluttsummen. Det er det som har rammet ikke bare Statoil, men også andre selskap. Statoil har kanskje vært en av de store eksponentene for differanse mellom anbudssummen og sluttsummen. Man vet jo ikke det. Selv politikere vet ikke det. Det som er helt åpenbart, er at ingen har større interesse av at det er stor grad av samsvar mellom anbudssummen og sluttsummen enn det selskapet som gir kontrakter, og det er Statoil. Og jeg føler meg ganske sikker på at tallknekkerne i Statoil har en meget høy grad av oppmerksomhet knyttet til det – ikke minst av hensyn til

den politiske oppmerksomheten som saken hadde i forkant.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Hallgeir H. Langeland.

Hallgeir H. Langeland (SV): Kristin-plattformen er ei sak. Den andre saka er Snøhvit. Stavanger Aftenblad melder i dag at Statoil og der er førebudd på bråk – kontraktstida vil ikkje bli halden, og ein vil dermed få problem med å levera dette før uvêret set inn i Finnmark. Så dette blir eit problem som faktisk berre aukar.

No ser statsråden på privatisering som det store målet for all verksemd som ein driv. SV var i si tid mot den privatiseringa som skjedde i høve til Statoil, og som m.a. Arbeidarpartiet og andre dreiv igjennom. Har han nokon motforestillingar mot at Statoil, som privatisert er den største eigaren, sit på sidelinja utan å kunna ta styringa og faktisk no ser ut til å rota til ein del kontraktar?

Dessutan: Vil statsråden med utgangspunkt i EØS-avtalen, som tvingar oss til ein del, sjå på om det går an å splitta opp kontraktane, slik at norske verft faktisk i større grad får kontraktar knytte til norsk sokkel?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: La meg først gi representanten Langeland rett i at SV var mot privatisering. Blant det han omtalte, var det også andre ting han var imot. Han var mot at man skulle bygge ut Snøhvit i det hele tatt. Det øde, golde landskapet som ligger på Melkeøya, skulle i morgen vært nøyaktig som det var i går. Heldigvis fikk ikke SV viljen der heller. Nettopp utbyggingen av Snøhvit har virkelig ført til vitalisering ikke bare av norsk verftsindustri, men av hele industrien i nord. Så det er et meget bra prosjekt. La meg si det sånn: Hvis representanten Langeland tror at det var ved delprivatiseringen av Statoil at vederstyggeligheten inntraff, kan han Statoils historie meget dårlig. De store skandalene i Statoil skjedde før privatiseringen, nettopp fordi det ikke var noen som kikket i kortene. Det at Statoil og andre selskap nå hver dag og hver time på døgnet blir sjekket på Børsen i Norge og på børser internasjonalt, gjør at årsvåkenheten blir mye større, og konsekvensene blir dramatiske i det øyeblikk man ikke greier å holde seg på sporet. Jeg har full tillit til det som skjer i Statoil, men vi er foreløpig ikke i den verden hvor man kan gjennomføre prosjekt til 47 milliarder kr uten at det skjer noe man ikke har forutsett.

Presidenten: Neste oppfølgingsspørsmål – Olav Akselsen.

Olav Akselsen (A): Eg trur ikkje denne saka har så mykje med eigarform eller organisering av Statoil å gjera, men ho har veldig mykje med norske arbeidsplassar å gjera. Det me heilt konkret veit, er at fordi desse to viktige oppdraga gjekk til utlandet, er tusenvis av norske industriarbeidsplassar gått tapt. I petroleumslova står det to klare føresetnader for å driva oljeverksemd i Noreg. Den eine er at det skal vera folkets eigeendom og koma alle til

gode. Den andre føresetnaden er at på bakgrunn av denne naturressursen skal me byggja vår eigen industri. Det betyr at det er ei plikt for alle som driv med petroleumsaktivitet, anten det er oljeselskap eller politikarar, å sørgja for at det blir mogleg å driva industri ut frå desse ressursane. Det som har vore trenden i Noreg, er ein sterk dialog mellom alle involverte, også politikarane, der politikarane har kome krava frå næringa i møte og lagt til rette slik at det skulle vera mogleg å byggja ut felt. Det har òg vore gjort i eitt av desse to tilfella. Det har òg vore vanleg at ein har ytt eit visst press tilbake. Mitt spørsmål er: Er det slik at næringsministeren ikkje føler noko ansvar for å prøva å redda norske industriarbeidsplassar på dette området?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Jeg vet ikke hvor representanten Akselsen skulle fått det inntrykket fra at man ikke skulle føle noe ansvar. Vi har et definitivt ansvar for å legge til rette for at norske selskap skal kunne vinne kontrakter som er ute på anbud. Derom er det ingen tvil. Det ansvaret har vi tatt til gagns i løpet av disse to årene, ved at rammevilkårene for å drive den type virksomhet har blitt markant positivt endret, noe som gjør at vi nå faktisk opplever en meget optimistisk holdning i norsk næringsliv. Ja, faktisk viser den siste undersøkelsen at ingen land i Europa har et næringsliv som er mer positivt og optimistisk i forhold til fremtiden.

Når det gjelder petroleumsloven og premissene knyttet til egen industri og folkets eiendom, er det helt riktig. Det er noe vi selvfølgelig bakker fullt opp om. Men representanten Akselsen vet utmerket godt at en av mekanismene for å styre Statoil falt bort da regjeringen Stoltenberg med Akselsen som energiminister foreslo delprivatisering av Statoil – som for øvrig var et meget fornuftig grep, men da mistet man altså en av mekanismene.

Presidenten: Neste oppfølgingsspørsmål – Morten Lund.

Morten Lund (Sp): Det finnes muligheter for å sikre at oppdrag i Norge går til norske bedrifter og sikrer norske arbeidsplasser. Det virker på meg som at andre lands myndigheter er mer aktive til å bruke slike muligheter enn det denne regjeringen har vært.

For under et år siden vedtok Stortinget at det skulle gis garanti for å bygge fire gassferjer. Det var først og fremst for å sikre arbeidsplasser ved norske verft, der det er store problemer akkurat nå. Det sies at vi kan få 5 000 ledige innenfor verftsindustrien i år hvis det ikke skjer noe spesielt. Det har gått mange måneder siden vedtaket, og det har fortsatt ikke blitt bestilt noen ferjer. En av mulighetene for å sikre at dette kommer til Norge, er å bruke forsknings- og utviklingskontrakter, som gjør at vi får et forsprang på andre innenfor denne teknologien når det gjelder både forskning og det å gjøre jobben. Spørsmålet mitt er: Hvor langt er statsråden og hans departement kommet med å sikre at byggingen av de fire gassferjene blir gjort i Norge?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Det er helt riktig at det er betydelige utfordringer i verftsindustrien. Det ble inngått et kontraktsvolum på 2,5 milliarder kr i 2003, mens kapasiteten i bransjen er 12,5 milliarder. Det betyr at man har en stor utfordring. Det er en utfordring som hele den europeiske verftsindustrien har.

Vi har en del konkrete prosjekter som man nå holder på å materialisere. Nå er det ikke mitt departement, men Samferdselsdepartementet som håndterer denne saken knyttet til gassferjene. Så vidt jeg har skjont av samferdselsministeren, er det en beslutning like rundt hjørnet i så måte. I tillegg har vi et prosjekt til vurdering som kommer fra Fosen, som er i samme gate, et forsknings- og utviklingsprosjekt. Jeg tror det er meget viktig også å ta fatt i verftsindustrien ut fra en slik vinkling, at det er nye innovative prosesser vi setter i gang for å få til ny utvikling. Det er meget positivt, og det er meget bra prosjekter det som ligger her. Jeg håper vi kan finalisere det relativt fort, og forhåpentligvis med et positivt utgangspunkt.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg skal få stilla eit spørsmål til næringsministeren.

Effektutvalet har nyleg levert ein grundig dokumentasjon på at tradisjonell distrikts- og næringspolitikk verkar. Bondevik II har redusert ambisjonsnivået på dette feltet, trass i at SND før 2001 bidrog til 6 000 nye arbeidsplassar og kommunale næringsfond bidrog til 1 800. Regjeringa sine hovudgrep, generelle skattelettar og SkatteFUNN, har etter Effektutvalet si vurdering ein klar sentralistisk effekt. Det same har fristilling av statleg verksemd.

Det er stor avstand mellom næringsministerens poengtering av at verktøykassa er i ferd med å bli tom, og Effektutvalets påpeiking av at her er det handlingsrom, men det står om politisk vilje. Er Regjeringa villig til å revurdere sin manglande næringspolitikk?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: La meg først ta dette med sentralisering. Nå har det, så vidt jeg husker i farten, uten å ha hele statistikken på harddisken, vært en sammenhengende såkalt sentralisering siden krigen. Denne regjeringen har i hvert fall ikke sittet siden krigen. Litt i overkant av halvdelen av Norges kommuner opplever tilbakegang i folketall. Er det én ting jeg er brennsikker på, er det at hvis man skal makte å holde tilbake flyttestrømmen, fordrer det etablering av *lønnsomme* arbeidsplasser. Det er også hovedinnretningen på det vi gjør i forhold til næringspolitikken. La meg si det slik: Jeg føler definitivt at det Regjeringen har gjort disse to årene, har vært et meget vellykket prosjekt. Det opplever vi nå også gjennom de tilbakemeldinger som kommer fra industrien. Vi har gjort akkurat det som har vært anbefalingene, det som vi skulle ta fatt i, knyttet til de grunnleggende utfordringer. Utfordringene var knyttet til kronekurs, og de var knyttet til rentenivå og skattelette. Vi har redusert skatter og avgifter med 20 milliarder gjennom tre budsjett. Det har vært selve grunnlaget for den optimismen vi nå opp-

lever. Om man hadde bevilget 100 eller 200 millioner kr mer til SND, er det vel antakeligvis ingen i denne salen som med øynene oppe kan si at det hadde vært et strålende alternativ. Det er ikke det som har vært anbefalt fra internasjonale organisasjoner, fra OECD og andre, det har vært de helt grunnleggende ting. Nå er situasjonen den at vi har lyktes med dette, og virkningene av dette ser vi hver eneste dag. Nå går vi videre ved å etablere en ny innovasjonspolitik for å dra med hele landet, kysten rundt. Da vil vi også ta fatt i de utfordringene som er spesifikke for en del områder, som man ikke har tatt fatt i tidligere, men hvor man bare har strødd litt kanel sånn hist og pist. Nå setter vi i gang fem-åtte store prosjekter i løpet av én uke for nettopp å møte det Meltveit Kleppa er inne på.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Når eg lyttar til statsråden, finn eg for det fyrste grunn til å spørja: Vil næringsministeren i det heile setja seg inn i det som Effektutvalet veldig klart påpeikar, altså den sentralistiske effekten som Regjeringa sin politikk fører til? For det andre: Vil han syta for at det nye Innovasjon Noreg får midlar i samsvar med det svære apparatet som no er utbygt, og òg i forhold til etterlysinga av nettopp dette i dei ulike regionane? Lat meg ta eit eksempel: Vestlandsrådet hadde møte førre veka, faktisk same dagen som Effektutvalet la fram si innstilling. Dei ber om det same som Senterpartiet lenge har påpeika, nemleg moglegheit til å stimulera lokale fortrinn og moglegheit til å stimulera kunnskap og kompetanse som grunnlag for nye arbeidsplassar. Og dei ber om meir makt. Er statsråden villig til å følgja det opp?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Så vidt jeg husker, hadde Vestlandsrådet seks punkter som vi fikk presentert. Jeg synes å huske at i hvert fall fem av de punktene passer nesten ordrett med det som står i mitt eget partis program. Jeg vil minne om at en av de viktigste tingene de tok opp, var å beholde ressurser lokalt knyttet til egen skatteinngang og knyttet til ressursallokering, og ikke samle inn alt før man deler ut igjen. Men det aller viktigste, som også vestlandsindustrien selvfølgelig er opptatt av, er vilkårene for å drive denne industrien. Det er det det dreier seg om. Effektutvalget og andre utvalg påpeker nærmest det som vi alle vet, nemlig at det foregår en sentralisering og også en regionalisering i landet. Stortinget bevilger jo store midler årlig for å prøve å motvirke dette – det kan man vel ikke akkurat si å ha lyktes med de siste 50 år, vi må vel erkjenne noe av denne virkeligheten. Det viktigste for meg blir å prøve å etablere lønnsomme arbeidsplasser i distriktene. Det vil være forutsetningen for bosetting.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Inge Ryan.

Inge Ryan (SV): Lederen av Effektutvalget, Hallgeir Aalbu, sier klart at vi må ha mer distriktspolitikk i Norge og ikke mindre. Og når jeg har gleden av å reise rundt og

besøke bedrifter i det ganske land, hører jeg det samme: Vi trenger ikke bare skattelette, det er for så vidt greit nok det, men det vi trenger, er en aktiv næringspolitikk der vi får hjelp når vi er i bølgedaler. Derfor er vi i SV veldig glad for at vi har fått Regjeringa og næringsministeren med på et såkornfond som skal brukes til næringssvake områder der man sliter.

Mitt spørsmål til næringsministeren blir følgende: Ser næringsministeren at enkelte deler av landet må særbehandles i perioder når man er i bølgedaler, og er man da villig også fra Regjeringas side til å følge opp den tenkingen som man var med på sammen med SV da man etablerte dette såkornfondet for næringssvake områder?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Det er ingen tvil om at begrepet «man må ha mer distriktpolitikk og ikke mindre», er et allmenngyldig begrep som man skal slutte seg til. Men det er ikke ensbetydende med at vi må sende noen få millioner kroner mer rundt hist og pist. Jeg føler meg ganske overbevist om at en alternativ anvendelse av noen av de milliardene vi f.eks. har sendt de 30 siste årene, hadde hatt langt større effekt på det å etablere lønnsomme arbeidsplasser enn den måten vi har gjort det på. Derfor er et av de viktigste anliggender vi har nå, gjennom det vi har satt i gang knyttet til det innovasjonsprosjektet som vi presenterer neste tirsdag, nettopp å se på de imperfeksjoner som er i markedet i distriktene, og hva som er hindringene for at det kan skje etablering av levedyktige arbeidsplasser. Man har jo syltet ned milliarder i de siste 30 år for nettopp å oppnå den målsettingen, men uten å lykkes. Derfor må vi se på en alternativ anvendelse for noen av disse midlene.

Presidenten: Øystein Hedstrøm – til oppfølgings-spørsmål.

Øystein Hedstrøm (FrP): Effekttutvalget har også noen synspunkter på bruk av landbruksoverføringene, som er ca. 20 milliarder kr hvert eneste år, inkludert skjermingsstøtten, og man har synspunkter på at disse midlene kunne gitt langt bedre resultater hvis man hadde spredt dem på flere bransjer og næringer og ikke knyttet distriktpolitikken så sterkt til landbrukspolitikken. Fra 1976 til 1997 ble det brukt 500 milliarder 1997-kroner til landbruksstøtte, og i den perioden hadde vi norgeshistoriens største folkeforflytning fra distriktene til sentrale strøk.

Vil statsråden gå inn og se på de vurderingene Effekttutvalget gjør på dette området, slik at vi kan få mer ut av skattebetalernes penger i distriktene?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Man kan ikke underslå det faktum som representanten påpeker, nemlig at det er brukt 500 milliarder kr til landbruksoverføringer. Så vil sikkert synspunktene være forskjellige på om man har lyktes eller ikke, men det er i hvert fall et uomtvistelig faktum at tilbakegangen i antall årsverk i landbruket har vært konstant siden krigen, mellom 2 000 og 3 000, og

det har i grunnen fortsatt, uavhengig av bevilgningsnivået.

Jeg vil ikke gå inn på det som er spesifikt i forhold til landbruket. Jeg vil bare si at i forhold til de prosjektene som jeg nå har tenkt å sette i gang totalt sett, som gjelder innovasjon, nyskaping, etablering av arbeidsplasser fra Lindesnes til Nordkapp, vil en helt naturlig bit av det være å skjele til de midlene vi bruker i dette apparatet totalt sett, ikke nødvendigvis spesifikt i forhold til landbruket, men for øvrig en alternativ anvendelse til det samme formålet som kanskje er enda bedre for å nå målet om bosetting i hele landet basert på lønnsomme arbeidsplasser.

Presidenten: Vi går videre til siste hovedspørsmål.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg har et spørsmål til skipsfartsministeren, Ansgar Gabrielsen, men først må jeg inn på Miljøverndepartementets område, og det gjelder elektroniske sjøkart. Vi kan ikke få bedre elektroniske sjøkart enn oppmålingen er, og den er opp imot 200 år gammel. Overføringen til elektroniske sjøkart går fra papirkart, og brukerne av disse elektroniske sjøkartene er også skipsfartsministerens ansvar.

Da er spørsmålet: Er det ikke på tide at vi nå får opprettet en havarikommisjon for sjøfart, etter «Rocknes»-forliset? Vi har ikke fått konklusjonen ennå, men det er indikert at den seilte etter elektroniske kart og gamle oppmålinger. Det er et gammelt krav fra fiskerne at vi skulle hatt en havarikommisjon. Er det ikke på tide at den blir nedsatt?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Først til den representanten Bastesen sa innledningsvis, knyttet til at elektroniske sjøkart ikke blir bedre enn de oppmålingene som er gjort. Det er en nyttig påpeking fra en kystkyndig mann. For om man konverterer en masse gamle papirkart til elektroniske kart, så blir de ikke klarere av den grunn. Det er selvfølgelig oppmåling som er viktig, og det brukes det da også store ressurser på. Men det er helt åpenbart at det å få dette elektronisk etter hvert vil være en fordel ikke bare for den oppmålingen man har, men det vil være viktig for den kontinuerlige oppdateringen. Derfor er det en viktig bit av sikkerhetsaspektet ved sjøfart at vi får til elektroniske ordninger som gjør at man kan oppgradere fortløpende, slik at den ene etaten ikke skal sitte på opplysninger om oppmålinger som ikke kommer til kunnskap for dem som står på broen. Det er et meget viktig poeng.

Så til dette med havarikommisjonen – det har jeg for så vidt svart på tidligere. Justisdepartementet har her en sak til behandling. Men i Sem-erklæringen har vi snakket om og uttrykt vilje til å se alle disse områdene i en sammenheng. Når det gjelder sjøfart, er det altså en tilleggsdimensjon knyttet til internasjonale konvensjoner som vi også må ta hensyn til, som jeg sa, nettopp fordi vi er en stor sjøfartsnasjon og er opptatt av at vi også skal kunne følge våre skip, våre sjøfolk, i alle farvann – uansett hvor noe skjer.

Vi vil altså se på muligheten for en felles havarikommisjon, men vi vil selvfølgelig også forbeholde oss retten til å gå lenger enn eventuelt kyststaten vil kunne, basert på at vi er flaggstat for våre skip.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg er ikke beroliget av Regjeringens hastverk i denne sak.

Vi har i mange år krevd en havarikommisjon innen sjøfarten. Vi er jo en skipsfartsnasjon, og det skulle være på sin plass at vi får en havarikommisjon, på lik linje med det vi har innen luftfarten. Vi er ikke en luftfartsnasjon, men vi er en skipsfartsnasjon, så kan statsråden påse at det blir fortgang i denne saken?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Det er faktisk noe av poenget, det representanten Bastesen sier: Vi er ikke en luftfartsnasjon, men vi er en sjøfartsnasjon. Derfor er det noen tilleggsdimensjoner vi må ta hensyn til når vi skal etablere denne type kommisjoner.

La meg si det slik at jeg skal ikke forskuttere noen konklusjon på det Justisdepartementet holder på med, men det skulle ikke forundre meg om de som sitter og jobber med det, har lest Sem-erklæringen. Det tror jeg i veldig stor grad vil etterkomme Bastesens ønske på dette området, et område hvor Bastesens engasjement er høyst prisverdig – og jeg deler det fullt ut – nemlig sikkerhet langs kysten, ikke bare for sjøfolk, men også for fiskere. Både Bastesen og undertegnede har fartstid som fiskere, og vi vet hvor viktig det er med sjøkart. Dette tar vi seriøst, og det ansvaret som ligger i å få dette også elektronisk, det har jeg, og det tar jeg.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 7, fra representanten John I. Alvheim til helseministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 11, fra representanten Signe Øye til olje- og energiministeren, bortfaller, da spørteren har sykdomsforfall.

Spørsmål 17, fra representanten Ingmar Ljones til nærings- og handelsministeren, er overført til justisministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra justisministeren blir spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 5, som skal besvares av samme statsråd.*

* Dessuten ble spørsmål 19, fra representanten Marit Arnstad, tatt opp av representanten Magnhild Meltveit Kleppa.

S p ø r s m å l 1

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg har følgende spørsmål til utenriksministeren:

«Den tibetanske buddhisten Tenzin Delek Rinpoche ble dømt til døden av kinesiske myndigheter den 2. desember 2002, og har siden sittet i fangenskap. Rinpoche engasjerte seg sterkt for tibetanernes sosiale og religiøse rettigheter, og dommen synes relatert til dette. Kinesiske myndigheter har i flere tiår brutt med menneskerettighetene i Tibet.

Hva vil utenriksministeren gjøre overfor kinesiske myndigheter hva angår menneskerettighetene i Tibet generelt og situasjonen for Rinpoche spesielt?»

Eirin Falset hadde her overtatt presidentplassen.

Utenriksminister Jan Petersen: Regjeringen er fortsatt bekymret for menneskerettighetene i Tibet. Situasjonen i Tibet er derfor et sentralt tema i vår dialog med kinesiske myndigheter.

Under høstens generalforsamling i FN tok Norge opp Kinas politikk med hensyn til behandling av fanger, religionsfrihet og dødsstraff. Betydningen av å verne den kulturelle og religiøse identitet i Tibet ble også understreket.

Som jeg fremholdt i mitt svar på spørsmål fra representanten Ballo i spørretimen 9. april i fjor, har Norge ved flere anledninger gitt uttrykk for bekymring for rettsaken mot buddhistmunken Tenzin Delek Rinpoche. Under en appellsak i januar 2003 fikk han utsatt sin dødsdom i to år. Utsettelsen regnes fra tidspunktet for arrestasjonen, som var i april 2002.

Vi har også i de siste månedene engasjert oss for Tenzin Delek Rinpoches sak. For eksempel tok vi dette opp på politisk nivå i forbindelse med norsk-kinesiske konsultasjoner om menneskerettigheter i november i fjor. Så sent som i forrige uke reiste vår ambassadør i Beijing på nytt spørsmålet om forholdene for Tenzin Delek Rinpoche i møte med det kinesiske utenriksdepartement. Ambassadøren understreket at norsk opinion er opptatt av saken. Han viste til at den toårige utsettelsen av dødsdommen vil utløpe i april, og at vi frykter at han da vil bli henrettet.

Fra kinesisk hold blir det fremholdt at når utsettelsen er omme, vil fangens sak komme opp til vurdering i en domstol som enten vil beordre at dødsdommen fullbyrdes, eller omgjøre den til fengselsstraff. Det store flertall av slike dommer gjøres om til fengselsstraff.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg takker utenriksministeren for svaret. Jeg er glad for at man på ulike vis har tatt initiativ for å gjøre kinesiske myndigheter oppmerksom på at man er klar over saken, og at man er opptatt av menneskerettighetene i Tibet.

Den 17. mars er det altså 45 år siden den 14. Dalai Lama ble drevet i landflyktighet i Tibet, og den 4. oktober vil det være 15 år siden Nobelkomiteen kunn-

gjorde at han var tildelt Nobels fredspris. Det jeg vil spørre utenriksministeren om, er om norske myndigheter samarbeider tett med utenlandske myndigheter, det være seg medlemmer av EU eller internasjonalt for øvrig, for å øke presset på kinesiske myndigheter med hensyn til ivaretagelsen av menneskerettighetene i Tibet, og om det skjer i en samforståelse i forhold til den strategien som bl.a. Dalai Lama har lagt opp for å bedre menneskerettighetene for befolkningen i Tibet.

Utenriksminister Jan Petersen: Jeg er glad for å kunne si at det er flere som engasjerer seg langs de samme linjer som Norge, og at det derfor er et betydelig internasjonalt trykk i dette spørsmålet. Vi har merket oss at når EU har henvendt seg på de samme måter som vi har gjort, viser kineserne til at også Norge har tatt dette spørsmålet opp. Så jeg tror man kan si at vi bidrar her til et felles internasjonalt trykk som er særlig viktig i den saken.

Det som ligger under spørsmålet, nemlig Tibet-situasjonen generelt, tror jeg jeg kan forsikre Ballo om også er en sak som står på den norske dagsordenen, og som vi er i drøftelser med kineserne om, hvor vi gjør klart hva våre holdninger i de spørsmålene er.

Olav Gunnar Ballo (SV): Det man ser når det er et internasjonalt engasjement, kanskje spesielt knyttet til stormaktene, er at det ofte kan være økonomiske interesser knyttet til engasjementet. Vi har sett det i Irak, vi har vel også sett det i Afghanistan, og vi har sett det rundt omkring i verden.

Det er nærliggende å tenke seg at når det gjelder Tibet, vil det både for Norge og for større nasjoner være få av den typen interesser. Det vil rett og slett være menneskerettighetene som sådanne som står på kartet. Det vil imidlertid kunne komme i konflikt med norske interesser f.eks. i et samkvem med Kina, som er en stormakt i seg selv.

Vil utenriksministeren kommentere i hvilken grad slike implikasjoner spiller inn, og at man dermed i mindre grad engasjerer seg i land som Tibet for å forbedre forholdene for befolkningen der?

Utenriksminister Jan Petersen: Det er ikke vurderinger som kan styre hvordan vi driver andre deler av politikken. Jeg tør si at vi har en profilert dialog med kinesiske myndigheter, bl.a. når det gjelder menneskerettighetsspørsmål. Det er derfor vi har en formalisert menneskerettighetsdialog med dem. Det kommer ikke til fortrensel for å forfølge andre deler av vår politikk overfor Kina.

S p ø r s m å l 2

Torstein Rudihagen (A): Eg tillèt meg å stille følgende spørsmål til kultur- og kyrkjeministeren:

«I flere tilfeller øker Opplysningsvesenets fond festeavgiftene dramatisk. For et areal til en idrettsplass i Lom kommune øker avgiften fra 300 kr pr. år til 55 000 kr. I

Nord-Fron kommune har OVF jordleieavtaler med jordbrukere. Jordbrukerne har investert store summer i opparbeiding av jordarealene og stått for verdiøkningen. Nå får de tilbud om kun 5-årige avtaler og avgiftsøkning på flere hundre prosent av OVF.

Mener statsråden dette er akseptabelt, eller bør OVF ta andre hensyn enn markedsverdi?»

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Frå Opplysningsvesenets fond har eg innhenta bakgrunnsinformasjon om dei sakene som representanten viser til. Eg kan såleis opplysa at idrettsplassen i Lom og arealet her har vore leigd ut sidan 1949. Leigeprisen var då 100 kr for 25 dekar. Leigeprisen har vore endra to gonger i løpet av desse åra, og har vore 300 kr sidan 1978. Leigearealet har elles i løpet av desse åra blitt utvida til 46 dekar.

Leigeavtalen gjekk ut i 1999. Spørsmålet no er vilkår for ny leigeavtale eller kjøp. Eg er kjend med at det for tida går føre seg forhandlingar om kjøp av arealet. Fondet har i samband med dette ikkje sett fram noko absolutt krav om kjøpesum. Fordi det handlar om kjøp, har fondet heller ikkje sett fram eit konkret leige krav slik representanten viser til.

I Nord-Fron er det åtte gardbrukarar i Veikledalen som har hatt 20-årige jordleigeavtaler med fondet. Vilkåra for desse leigeavtalene følgjer av leigekontraktane. Leigekontraktane vart inngåtte i 1981–1982, og fondet har no gitt tilbod om nye kontraktar, med svarfrist 10. februar i år.

Som det går fram, er det kontraktsforhandlingar i gang både i Lom og i Nord-Fron. Under slike forhandlingar vil det naturleg vera ulike synspunkt hos partane om pris og vilkår. Ut frå dei opplysningane eg har fått frå fondet om desse sakene, kan eg ikkje sjå at det er grunnlag for meg til å instruera fondet om bestemte løysingar. Eg går ut frå at fondet handsamar desse kontraktsforhandlingane i tråd med dei retningslinjene som gjeld for forvaltninga av fondet.

Med bakgrunn i det spørsmålet representanten har stilt, vil eg elles minna om at det er brei politisk semje om retningslinjene for forvaltninga av fondet. Desse vart sist lagde fram for Stortinget av Stoltenberg-regjeringa våren 2001 i samband med stortingsmeldinga om økonomien i Kyrkja. Forvaltninga av fondet vart drøfta i denne meldinga. Etter dette er det eit grunnleggjande prinsipp at fondet skal forvaltast på ein forretningsmessig forsvarleg måte. Det vart òg understreka i meldinga at marknadspris og vanlege marknadsvilkår skal gjelda ved sal og utleige.

Torstein Rudihagen (A): Dei opplysningane eg refererer til i spørsmålet mitt, kjem frå formannskapsmedlemmer i Lom kommune og frå Bonde- og Småbrukarlaget i Nord-Fron. Eg har derfor grunn til å tru at dei er riktige.

Eg skal for all del ikkje bruke denne talarstolen til å drive saksbehandling eller opptre som ein advokat korkje for idrettslaget i Lom eller for jordbrukarane i Nord-Fron. Men eg bruker eksempla som ein illustrasjon på ein

forretningskultur – ja eg vil seie nesten på grensa til ein grådighetskultur – som har utvikla seg dramatisk i det siste. For jordbrukarane får altså krav om ein auke frå 30 kr pr. dekar til 150 kr pr. dekar og tilbod om berre femårige avtaleperiodar. Så seint som i 1999 slo Statskog fast på vegner av Opplysningsvesenets fond at det berre var tap av skogproduksjon som skulle leggjast til grunn for leigeprisen.

Eg er veldig klar over at Opplysningsvesenets fond er eit sjølvstendig rettssubjekt, og klar over fondets føremål og rolle. Men Regjeringa har eit forvaltningsansvar for fondet og gir fondet retningslinjene for arbeidet. Meiner Regjeringa at denne forretningskulturen i forhold til jordleigarar, festarar som Lom idrettslag, er i tråd med korleis ein ønskjer at fondet skal opptre?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Det som det er naturleg for meg å visa til i svaret på spørsmålet frå representanten, er at fondet har lagt fram eit tilbod om ein kjøpesum i Lom og om leigetid og leigesum i Veikledalen. Det er ikkje endeleg avgjort, men ein er i forhandlingar. Og for meg å gripa inn i forhandlingane trur eg ikkje er særleg klokt.

Når det gjeld dei retningslinjene som fondet arbeider etter, er det Stoltenberg-regjeringa som har lagt dei fram for Stortinget, og Stortinget har vedteke desse retningslinjene. Då meiner eg at vi skal vera forsiktige med å overstyra den politiske semja som det faktisk var i Stortinget då dette vart handsama. Så kan ein alltid trekkja fram enkeltsaker. Men eg er overtydd om at fondet forvaltar dei ressursane dei har, til beste for fellesskapen, for samfunnet, at dette er eit tilbod som er lagt fram for forhandlingar, og at partane kjem fram til semje til slutt.

Torstein Rudihagen (A): Som eg sa, vil eg ikkje drive saksbehandling her. Ein kan jo diskutere om dette er eit utgangstilbod eller eit krav. Ein opplever det iallfall som at Opplysningsvesenets fond her står for ein forretningskultur som er lite i samsvar med det samfunnsansvaret som alle veit at Opplysningsvesenets fond har. For om ein går inn på nettsidene til Opplysningsvesenets fond, står det faktisk:

«Opplysningsvesenets fond har et mål om samfunnsbevisste investeringer basert på almene og Den norske kirkes etiske grunnholdninger.»

På nettet finn vi faktisk òg at ikkje minst Kristeleg Folkeparti har vore veldig oppteke av dette bl.a. ved Elsa Skarbøvik frå Stortingets talarstol i si tid. Og når ein er så oppteken av at investeringane skal vere samfunnsbevisste og baserte på etiske grunnhaldningar, harmonerer det dårleg med den forretningskulturen som blir vist når det gjeld idrettslag og jordbrukarar i Nord-Fron.

Eg har ei kjensle av at vi kanskje driv litt samanblanding av katedral og børser der børsen vinn. Synest ikkje statsråden det er behov for ein ny gjennomgang av retningslinjene?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg ser ikkje noko akutt behov for ein gjennomgang av retningslinjene.

Eg vil òg stilla spørsmålet om kva som er samfunns-etisk når det gjeld forvaltning av samfunnets ressursar: gi enkeltpersonar særfordelar i forhold til andre, eller ikkje. Eg trur fondet prøver å forvalta desse ressursane som fellesskapen er eigar av, på best mogleg måte for fellesskapen, og at ein òg tek omsyn til dei implikasjonane som ligg i dei ulike sakene. Det er no forhandlingar om dette, og eg synest ikkje vi skal trekkja nokon konklusjon før vi ser kva resultatet av desse forhandlingane blir.

S p ø r s m å l 3

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg ønsker å stille kultur- og kirkeministeren følgende spørsmål:

«I avisen Østlendingen kunne vi den 20. og 22. januar 2004 lese om et par som ønsket å døpe sin datter i Våler kirke. Presten sa nei, og grunnen var at en ikke-troende skulle stå fadder til barnet. I Elverum kirke i nabokommunen, gikk det greit å få barnet døpt med samme fadder.»

Ser statsråden at dette kan skape frustrasjon, og at ordet folkekirke mister noe av sin betydning?»

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: For Den norske kyrkja er det fastsett allmenne føresegnar om barsedåp. Når det gjeld faddrar, kan ein her lese følgjande:

«Fadrane tek på seg viktige oppgåver når det gjeld kristen oppseding av barnet, og skal veljast med dette for auga. Presten er ansvarleg for å sjå til at foreldra vel slike faddrar som reglane føreset. Til faddrar kan berre veljast personar som er medlem av Den norske kyrkja eller andre kristne som ikkje forkastar barsedåpen. Dersom det vert aktuelt å nekta eit medlem av Den norske kyrkja å vera fadder, skal saka leggjast fram for biskopen.»

Når det er ynske om ein fadder som står utanfor Den norske kyrkja, følgjer det altså av føresegnene at presten stundom må utøva eit visst skjøn. I praksis byr dette sjeldan på noko problem, men det kan førekoma at prestar ser noko ulikt på om eit val av fadder er i samsvar med føresegnene.

Kvart år blir det døypt mellom 40 000 og 50 000 born i Den norske kyrkja. Barnet skal ha minst to og høgst seks faddrar. Det er såleis svært mange som kvart år får fadderoppgåve, og eg kan vanskeleg sjå at tilfellet i Våler vil endra på folk si oppleving av Den norske kyrkja som ei romsleg og inkluderande folkekyrkje.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg takker statsråden for svaret, men jeg er noe usikker på om statsråden svarte bra nok på spørsmålet mitt.

Det vil vel ringe en klokke også hos statsråden når man får døpt et barn med faddere i én kirke, men ikke i en annen – altså i forhold til den forskjellsbehandlingen som enkelte prester utøver. Og dette behøver ikke bare gjelde fra kommune til kommune. Etter at jeg leverte

spørsmålet, har jeg hørt at det også kan skje med prester innenfor samme menighet – at det er forskjell på hvordan prester ivaretar denne arbeidsoppgaven, at man skaper forskjell; den ene presten godtar fadderer, den andre gjør det ikke. Og det jeg egentlig spurte statsråden om, var om hun er klar over dette, og om hun ønsker å innstramme regelverket, eller at en gjør det enda mer romslig, slik at alle kan godta faddere som nødvendigvis ikke har den samme bibeltro.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: For det første vil eg ikkje koma med noko direktiv frå departementet om kven som skal godkjennast som fadrar. Det trur eg vi skal overlata til Den norske kyrkja. Og eg refererte til kva som står i føresegnene om barnedåp. Hovudproblemet her var ikkje, som representanten sa, at ein var ikkje-truande. Hovudproblemet var at det var ein som ikkje var medlem av Den norske kyrkja. Det er altså nokre prestar som vurderer det som ikkje å vera i samsvar med å vera fadder, mens andre ikkje gjer det. Eg trur dette er sjeldne tilfelle.

Eg òg har sett nokre avisoppslag om denne saka. Eg har erfaring med korleis media kan vinkla ulike saker, så eg set ikkje min store lit til ein del av det som står der. Men eg trur vi skal vera så romslege at vi kan seia at prestar vurderer det med medlemskap i Den norske kyrkja litt forskjellig i forhold til godkjenning av fadderskap eller ikkje.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg takker nok en gang for svaret, som fortsatt er noe uklart når det gjelder praktisering av denne viktige arbeidsoppgaven.

Jeg er ikke sikker på om de bærer sitt barn fram til dåpen, bare velger faddere på grunn av at de ønsker at barnet skal ha en kristen oppdragelse videre. Jeg tror at foreldre – og jeg snakker litt av egen erfaring – også tenker på hva som skjer med barnet hvis de blir borte, og hva fadderne da kan gjøre. Jeg tror ikke det bare er det å oppdra dem i den kristne tro. Jeg tror òg det kommer inn en del praktiske gjøremål, oppgaver og problemer, og at foreldrene tenker litt på det. Og det er den romsligheten i forhold til at andre kan gjøre det bra som faddere, ikke bare de som enkelte prester godtar som faddere og andre prester ikke godtar som faddere, det må være noe mer opp til foreldrene å vurdere – hva man ønsker, og hvem man ønsker å ha som faddere for noe av det kjæreste man har, nemlig sitt barn.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg har forståing for tilleggsspørsmålet som representanten reiser, men då må eg minna om at vi har føresegner når det gjeld dåp, som presten har å halda seg til. Der står dette med medlemskap i Den norske kyrkja konkret i forhold til fadderansvar, som òg prestane har å halda seg til. At mange foreldre ynskjer å ha fadrar som òg kan ta seg av borna dersom noko skulle henda, skjønner eg, men dåpen er ikkje til for at foreldra skal ha eit sikringsnett dersom det skjer ei ulykke med foreldra. Dåpen har ein spesiell

funksjon, og det står òg klart i føresegnene kva krav som prestar kan stilla.

Eg trur ikkje dette er eit stort problem. Når eg svarte at vi har mellom 40 000 og 50 000 dåpar i Noreg – det er mange som blir valde til fadrar – trur eg ikkje dette er noko stort problem. Eg synest vi skal vera så romslege at den vesle ulikskapen vi har i vurderinga av fadrar, må vi kunna klara å leva med

S p ø r s m å l 4

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg har et spørsmål til vår ærede landbruksminister:

«Grensehandelslekkasjen for økologiske varer øker. Mens man må lete med lys og lykte etter miljøvarer i norske butikker, tilbyr svenskene et stort utvalg innen kjøtt-, meieri- og bakervarer i tillegg til et antall pleieprodukter. Til tross for betydelig støtte til økologisk produksjon selges mellom 60 og 80 pst. av kjøttet og melka i Norge som ordinære butikkvarer.

Hva vil statsråden foreta seg i saken?»

Statsråd Lars Sponheim: Jeg er ikke kjent med at grensehandelen i noen vesentlig grad er knyttet opp mot økologiske varer. Det er imidlertid min klare holdning at norske forbrukere, på samme måte som forbrukerne i våre naboland, skal ha anledning til å velge mellom et mangfold av ulike matvarer og -kvaliteter, herunder økologiske produkter. Det er en målsetting at 10 pst. av jordbruksarealet skal være økologisk drevet innen 2010, forutsatt at det er et fungerende marked for økologiske produkter. Dette målet legges til grunn for departementets arbeid.

Fra det offentlige side arbeides det derfor aktivt mot alle ledd i verdikjeden for å øke både produksjon og omsetning av økologiske varer. Som representanten Hedstrøm påpeker, ser det fremdeles ut til at utviklingen på markedssiden er den største flaskehalsen for ønsket utvikling. Vår innsats er derfor i økende grad blitt fokusert mot å løse denne utfordringen. I dette arbeidet har vi en aktiv dialog med markedsaktørene for å finne fram til mest mulig omforente og effektive tiltak. Blant annet mener vi det offentlige har et spesielt ansvar for å bidra til mer informasjon til forbrukerne om økologisk landbruk. Dette har vi etter oppfordring fra markedsaktørene tatt spesielt tak i. Erfaringer fra høstens informasjonskampanje på TV og på nett viser lovende resultater når det gjelder forbrukeropplutning og markedsinteresse. I 2004 vil informasjonsarbeidet videreføres og utvikles i dialog med markedsaktørene, og vil bl.a. kunne legge et grunnlag for at markedsaktører i større grad kan følge opp med egen produktspesifikk informasjon. Utover dette er det igangsatt en rekke markedsrettede prosjekter der hele verdikjeden fra jord til bord knyttes sammen. Det er også igangsatt flere økologiske prosjekter innenfor verdiskapingsprogrammet for mat. Jeg kan også nevne spesielt at det er innført en midlertidig premieringsordning for kjøtt med støtte til aktører som bidrar til at den økologiske kjøttproduksjonen kommer helt ut til butikkene.

Dette er gjort nettopp for å møte utfordringene knyttet til omsetning av lave produksjonsvolumer av økologisk kjøtt.

Jeg vil imidlertid understreke at det fra det offentlige side ikke er mulig å regulere fram en mer forsvarlig produksjon og omsetning av økologiske varer. Vi er helt avhengig av markedsaktørens innsats og forbrukernes etterspørsel.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

Det er ingen tvil om at svenske butikker har et langt bedre utvalg av miljømerkede økologiske produkter. Man kan få kjøpt økologisk frossen pizza, økologisk øl, økologisk melkesjokolade og lakris, og man kan vaske håret med svanemerket sjampo og balsam. I Strømstad har man en konsumforretning som er én av flere hundre miljømerkede butikker i Sverige som har et vell av utvalg, der også nordmenn i større grad strømmer til på grunn av at de ikke får tilfredsstilt sitt behov i norske butikker i nærområdet. Det man legger merke til – jeg har selv vært der – er at produktene ikke bare er lett tilgjengelige, men de har et fristende utseende og en god smak. I Sverige, for å ta et eksempel, er 20 pst. av det totale antall liter melk som selges, økologisk melk. I Norge tror jeg det ligger mellom 1 pst. og 2 pst. Det er jo et bevis på at svenskene har hatt suksess. Er det ikke nå på tide at vi i Norge, hvis disse informasjonsprogrammene og premieringstiltakene som statsråden nevnte, ikke har det tilsktede resultat – dette er jo ikke et nytt problem, da vi behandlet landbruksmeldingen i 2000, var jo dette et kjent problem – nå forsøker å gå nye veier for å få resultater?

Statsråd Lars Sponheim: Jo, jeg tror vi er helt avhengig av å gå nye veier, for vi har ikke suksess med å få opp den forbruksøkningen for økologiske produkter som vi ønsker. Nå er det slik at vi produserer mange økologiske produkter, men det er også slik at norske forbrukere ikke etterspør disse i stor nok grad. I alle fall burde vi solgt mye mer som økologiske produkter. Det kan være mange årsaker til dette. Vi har nok en mistanke om at en del av omsetningskanalene – de store foredlingsleddene – ikke er helljertet i sin interesse av å markedsføre og bringe dette fram til butikkene. Jeg er også helt enig i at vi har et for dårlig tilbud rundt omkring i de dagligvarebutikkene vi bruker. Det arbeider vi med, og det gjør også at vi når vi til våren skal ha forhandlinger om jordbruksavtalen, kommer til å fokusere på hele den økologiske siden for å se om vi ikke her må flytte virkemidler og trykk over på det å få økologiske produkter ut i butikkene.

Det kan være – om jeg skal gjøre meg en refleksjon om hvorfor Sverige og kanskje også Danmark ligger foran oss når det gjelder dette, og det er nok rett – at spennvidden mellom økologisk produksjon og den tradisjonelle landbruksproduksjonen, som er klart mer industrielt preget i de landene, gjør at folk kanskje knytter enda større tillit til økologiske produkter i de landene enn i den

småskala og lokale matproduksjonen som vi har i Norge i konvensjonelt landbruk.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg takker statsråden for tilleggs svaret og har bare en kort kommentar til dette.

Vi får da se frem mot hva som kommer av forslag på dette området i samband med jordbruksoppjøret og avtalen til våren. Det er betydelige tilskudd og støtteordninger knyttet til økologisk produksjon i Norge, og man kan jo da sette spørsmålsteget ved hvor riktig det er å avsette de store beløpene til dette, når over halvparten av produksjonen selges som ordinær vare. Jeg håper jo at man – ikke minst av hensyn til dem som driver med det, og motivasjonen til dem som driver med det – finner frem til mer praktikable løsninger også i Norge, i likhet med hva man har klart å komme frem til i Sverige.

Statsråd Lars Sponheim: Dette er jeg helt enig i. Vi har lyktes ganske bra i å øke arealene. Nå er de økologiske arealene økt til 3,7 pst. Vi har sagt at det er god økonomi å legge om, men vi klarer ikke å ordne markedssiden, og norske forbrukere etterspør ikke nok. Jeg er helt enig i at det ikke er bærekraftig over tid å satse så store ressurser på å få fram en økologisk produksjon, hvis det er sånn at norske forbrukere ikke vil ha det. Derfor har vi behov for å gjøre en kraftanstrengelse der, for det er ingen grunn til å tro at det ikke skulle være like stor interesse for dette i Norge som det er hos våre naboer i øst og syd. Derfor har vi behov for å tenke litt annerledes og kanskje ta nye grep, og det arbeider departementet med.

S p ø r s m å l 5

Torbjørn Andersen (FrP): Jeg har følgende spørsmål til landets justisminister:

«Det er i dag et stort behov for flere fengselsplasser i Agder, spesielt i Kristiansand, der fengselet er uegnet for soning over lengre tid. Agder politidistrikt bruker i dag 20 årsverk bare for å frakte fanger til fengsel i andre landsdeler. Kriminaliteten er stor i Agder, og fra ulike faglige hold pekes det på mangelen på fengselsplasser i landsdelen.

Ser statsråden behovet for flere fengselsplasser i Agder, og er han positiv til planene om å etablere et nytt fengsel i privat regi i landsdelen?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Vi har i en tid hatt soningskø i Norge. Av den grunn er det et stort press på fengselsplasser, både i forhold til gjennomføring av rettskraftige ubetingede dommer og i forhold til varetektsplasser. Ved soningskøtellingen pr. 31. desember 2003 var det en nedgang i soningskøen. Tendensen fra forrige telling, pr. 30. september 2003, som også viste en nedgang, har holdt seg.

Landet er inndelt i seks kriminalomsorgsregioner. Kriminalomsorgen region sørvest omfatter begge Agderfylkene og Rogaland fylke. Denne regionen har relativt sett liten soningskø og har fått overført et betydelig antall dommer fra Kriminalomsorgen region vest. Region sør-

vest har også få brudd på den såkalte 24-timersregelen ved plassering av varetektsinnsatte etter varetektskjennelse.

Det er flere dommer i kø og et større press på fengselsplasser i andre deler av landet enn i region sørvest. Dette gjelder særlig i Hordaland, på Østlandet og nord i landet.

Regjeringen har arbeidet systematisk med å utvide antall fengselsplasser i perioden 2002–2004, særlig i de områdene hvor presset på fengselsplasser er stort: omgjøring av seks sykeceller i Skien fengsel til ordinære plasser, 15 midlertidige plasser ved Ullersmo fengsel, ombygging av Vardåsen leir ved Kongsvinger til fengsel med 82 nye plasser, bruk av dublering bl.a. i Bergen fengsel, 23 nye plasser i Oslo fengsel fra sommeren 2004, 60 nye fengselsplasser, inklusiv bruk av modul-fengsel, i Bergen fengsel, Trondheim fengsel og nye Kongsvinger fengsel i løpet av annet halvår 2004. I juni 2004 utvides Tromsø fengsel med 25 nye plasser, og etter vedtak i Stortinget vil 14 midlertidige plasser i Tromsø bli videreført ut året.

I det videre arbeidet med å etablere flere fengselsplasser er det områdene med størst behov som er prioritert. I henhold til behandlingen av St.prp. nr. 1 for 2003–2004 i Stortinget, altså budsjettet for 2004, er det planleggingen av et nytt fengsel i Halden, utvidelse av varetektskapasiteten i Bergen, flere fengselsplasser i nord, bl.a. gjennom arbeidet med å vurdere et nytt fengsel i Indre Salten, i kommunene Fauske og Sørfold, som i denne omgang skal prioriteres.

Det innebærer at eventuelle nye fengselsplasser i Kristiansand-området må avventes til andre prosjekter er gjennomført.

Jeg har forståelse for at Agder politidistrikt ønsker et tilstrekkelig antall varetektsplasser i nærheten. Kristiansand fengsel har et varetektsbelegg som utgjør ca. to tredjedeler av plassene, og har en gunstig beliggenhet. I dagens situasjon, med både soningskø og press på varetektsplasser på grunn av 24-timersregelen, skal Kriminalomsorgen kunne tilby plasser til politiet innenfor fristen, men det innebærer at den plassen som tilbys, kan medføre ekstra transport.

Torbjørn Andersen (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

Men jeg vil få gjenta at det fra flere kompetente hold i Agder pekes på at mangelen på fengselsplasser er et betydelig problem på Sørlandet.

Jeg vil også rent generelt få bemerke at jeg synes det er fullstendig uakseptabelt med soningskøer som skyldes mangel på fengselsplasser. Jeg ser det også slik at celle-mangelen er en propp i kriminalitetspolitikken i dag. Soningskøer gjør jo at folk mister tilliten til Kriminalomsorgen.

For de aller fleste virker det meningsløst at man i Agder skal bruke forholdsvis store politiresurser på å frakte fanger ut av landsdelen, fordi det er mangel på fengselsplasser lokalt og regionalt, samtidig som det er private aktører som er villige til å bygge et nytt fengsel for å bøte på dette problemet på Sørlandet.

Jeg håper statsråden ser logikken i et slikt resonnement.

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg ser logikken hos enhver som er stolt av yrket sitt og jobben sin og glad i landsdelen sin. Men jeg skal se landet under ett, og i den sammenheng vil jeg f.eks. vise til at soningskøen, som ved årsskiftet var på 2 597 personer, var på 51 personer i region sørvest. Andre regioner skal jeg ikke nevne tallet på, men de tallene er store. Selvfølgelig er det uakseptabelt med køen. Derfor må vi øke kapasiteten for at den skal reduseres.

Men for å svare på spørsmålet mer prinsipielt, er departementet og jeg i prinsippet ikke negative til at private bygger og leier ut fengselsbygg, så lenge fengselet drives av staten gjennom Kriminalomsorgen.

Når det gjelder planene om å etablere et fengsel i dette området i privat regi og leie det ut til staten, reiser det en del juridiske spørsmål som først må avklares med hensyn til på hvilken måte dette kan gjennomføres på, bl.a. i forhold til regelverket om offentlige anskaffelser. Dette vurderes nå av departementet i forhold til planene om et nytt fengsel i Indre Salten, altså Fauske–Sørfold-prosjektet. En leiefinansiering vil imidlertid også medføre kostnader som må ses i sammenheng med budsjettprioriteringen som helhet.

Torbjørn Andersen (FrP): Jet takker statsråden nok en gang for svaret. Men jeg er altså ikke blant dem som tror at kriminaliteten i Agder vil gå særlig ned i framtiden, når statsråden viser til soningskøen der.

Jeg tror at behovet for flere fengselsplasser, både nasjonalt og i landsdelen, trolig heller vil øke enn avta i framtiden. Jeg mener derfor at det er mange gode grunner til å hilse velkommen et privat initiativ for bygging av fengsel på Sørlandet, for bedre å kunne dekke både de framtidige og de nåværende behov for soningskapasitet.

La meg så avslutningsvis spørre statsråden rett ut: Hvordan i all verden er det vi har stelt oss i dette landet når kriminelle står i soningskø av den enkle grunn at det ikke finnes ledige fengselsceller? Er det ikke nå på tide at vi tar skikkelig tak i dette alvorlige samfunnsproblemet, f.eks. ved å la private utbyggere få slippe til?

Statsråd Odd Einar Dørum: Regjeringen Bondevik II, hvor jeg er justisminister, har i løpet av 2002 og inkludert inneværende år skaffet til veie ca. 400 nye plasser. Det er en betydelig kapasitetsutvidelse. Det er også slik at de som skal inn til soning, tas inn etter følgende prioritering:

1. varetekt
2. strenge og alvorlige forbrytelser
3. vold

Mange av dem som står i kø, er av dem som banker på døren og kan melde seg direkte til åpen soning. Men det er klart at vi aksepterer ikke køen, uansett hvem som står der, og derfor gjennomfører vi tiltakene for å øke kapasiteten. Derfor prøver vi også å forkorte køen for dem som har mildere reaksjoner, f.eks. ved å bruke samfunnsstraff og konfliktråd. Men jeg aksepterer ikke soningskøen, og

derfor har jeg også brukt betydelig energi på å få til de ca. 400 plassene som jeg nå har gjort rede for.

Presidenten: Vi går til spørsmål 17.

S p ø r s m å l 1 7

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ingmar Ljones til nærings- og handelsministeren, vil bli besvart av justisministeren som rette vedkommende.

Ingmar Ljones (KrF): Eg har følgjande spørsmål til justisministeren:

«Det tragiske forliset av «Rocknes» har ført til store utfordringar både når det gjeld å redde liv, og når det gjeld å redusera skadane på miljøet.

Kva lærdom meiner statsråden ein kan trekkja av den samla innsatsen som var i tilknytning til forliset?»

Statsråd Odd Einar Dørum: «Rocknes»-ulykken i Vatlestraumen utenfor Bergen 19. januar var dypt tragisk. Som justisminister er jeg ansvarlig for overordnet koordinering av Redningstjenesten. Jeg er svært takknemlig for og stolt av den innsats som ble utført. Ingen enkel institusjon kan make denne oppgaven alene. Derfor er det samvirket mellom offentlige, private og frivillige ressurser som ble vist under «Rocknes»-ulykken, avgjørende for vår redningsberedskap.

Regjeringen overførte ansvaret for den statlige beredskapen mot akutt forurensning til Fiskeridepartementet ved Kystverket 1. januar 2003. Dette medførte tydeligere ansvar og har lagt til rette for en bedre samordning og utnyttelse av ressursene. Kystverkets oljevernaksjon etter «Rocknes»-ulykken har vist at dette var en riktig avgjørelse.

Jeg vil også legge til at økt oljetransport langs kysten av Nord-Norge har medført en rekke nye tiltak fra Regjeringens side, herunder styrking av slepebåtberedskapen og prosjektering av en maritim trafikksentral i Vardø.

Det er allerede iverksatt en rekke tiltak for å finne fram til årsaken til dette tragiske forliset. Det har vært avholdt sjøforklaring, som ble avsluttet søndag 1. februar. Sjøfartsmyndighetene undersøker saken sammen med andre myndigheter. Påtalemyndigheten har også åpnet etterforskning. Jeg mener det så langt er naturlig å avvente denne prosessen.

Justisdepartementet har myndighet til å opprette en uavhengig granskingskommisjon. Departementet har foreløpig ikke tatt initiativ til dette, men Regjeringen følger dette spørsmålet nøye.

Førstkommende fredag innkaller Hovedredningssentralen involverte aktører for å evaluere redningsaksjonen samt trekke erfaringer videre.

Det pågår fremdeles søk etter omkomne, slik det er kjent for oss alle.

Jeg kan forsikre om at Regjeringen vil gjøre sitt ytterste for å følge opp denne saken inntil alle uavklarte spørsmål er klarlagt.

Det er allerede igangsatt et arbeid mellom berørte departementer for å se på myndighetenes håndtering av ulykken.

Justisdepartementet arbeider også med endringer i sjøloven. Et sentralt spørsmål er opprettelse av en felles havarikommisjon for skipsulykker og fly- og togulykker. Regjeringspartiene gikk allerede på Sem inn for en slik felles kommisjon.

Ingmar Ljones (KrF): Eg vil takka statsråden for svaret. Eg merka meg med glede statsråden sitt svar om ein felles havarikommisjon.

I går hadde eg ei interessant synfaring på sjøen i området frå Alvøen nordover til Ågotnes, som blei hardast ramma av oljeutsleppa etter det tragiske forliset. Oljesølet på havflata er no fjerna, men forureiningane og miljøbelastningane langs strandlina er der framleis.

Kommunane får etter kvart eit betydeleg ansvar for oppryddingsarbeidet. Eg vil difor spørja statsråden, for det første: Vil oppryddingsarbeidet gå kontinuerleg til strendene er reingjorde? Og for det andre: Kan kommunane rekna med å få dekt alle ekstra utgifter som dei uforskyldt blir påførte på grunn av redningsaksjonen og oppryddingsarbeidet?

Statsråd Odd Einar Dørum: Kystverket har den overordnede ledelsen av oljevernaksjonen og har hatt særlig ansvar for den sjørelaterte delen av aksjonen. Det interkommunale utvalget for akutt forurensning i Bergen håndterer strandaksjonen. Kystverket har opplyst at det pr. 30. januar har tatt opp over 300 tonn oljeemulsjon – blanding av olje og vann. Akutfasen av oljevernaksjonen ble avsluttet 30. januar, kl. 12, og deler av ressursene ble overført til strandaksjonen. All olje på sjøen er fjernet. Strandaksjonen pågår fremdeles. Det er uvisst hvor lang tid det vil ta før strandaksjonen kan avsluttes. Det vil skje en gradvis nedtrapping, og foreløpig prognose er at arbeidet kan avsluttes innen en-to måneder.

Denne oljevernaksjonen er en statlig aksjon. Følgelig er det staten som betaler, og kommunene vil derfor ikke få et økonomisk ansvar. Utgiftene til opprydding vil senere bli rettet mot ansvarlig forurenser.

Ingmar Ljones (KrF): Eg vil takka statsråden for tilleggs svaret. Det er fint at vi no får eit tidsperspektiv på arbeidet – at det kan bli avslutta innan to månader.

Eg fekk i går ein detaljert gjennomgang av arbeidet til operasjonsleiinga i Bergen. Det tragiske forliset har ført til at den samla beredskapen er blitt utprøvd i full skala, og operasjonsleiinga har ført detaljert loggbok over alle operasjonane i tilknytning til forliset.

Statsråden nemnde i det første svaret sitt at det allereie er sett i gang eit arbeid mellom aktuelle departement for å sjå på behandlinga av ulykka. Eg vil med utgangspunkt i det spørja statsråden om det vil bli laga ein evalueringsrapport om redningsaksjonen og oppryddingsarbeidet.

Statsråd Odd Einar Dørum: I forbindelse med minnehøytideligheten i St. Paul kirke i Bergen sist fredag har jeg selv satt meg inn i det arbeidet som pågikk med å ta ut omkomne.

(Statsråd Dørum)

Jeg kan opplyse at Hovedredningssentralen ved spesielle hendelser innkaller involverte aktører for å gjennomgå det faktiske hendelsesforløpet rundt redningsaksjonen. Førstkommende fredag vil det bli avholdt en slik samling i Bergen i tilknytning til «Rocknes»-forliset. Det vil bli skrevet en rapport etter slike alvorlige ulykker, som i samsvar med vanlig praksis er offentlig. Kystverket og Det interkommunale utvalget for akutt forurensning i Bergen har en plan for evaluering. Det er et lengre løp, ettersom oljevernaksjonen fremdeles pågår, og det er mange parter involvert med devalueringer.

Det er allerede igangsatt et arbeid i Regjeringen mellom berørte departementer for å se på myndighetenes håndtering av ulykken. Førstkommende fredag vil det bli avholdt et møte på Statsministerens kontor i den anledning.

Jeg registrerer ønsket om at det også blir skrevet en offentlig tilgjengelig rapport om opprenskingsaksjonen. Dette ønsket vil jeg formidle til fiskeriministeren, som er ansvarlig for Kystverket.

Presidenten: Da går vi tilbake til spørsmål 6.

S p ø r s m å l 6

Berit Brørby (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Tilbud i ens nærhet er en svært viktig trygghet for mennesker med psykiske lidelser, og mange har nettopp på grunn av nærheten til tilbudet fått hjelp og har med det sluppet innleggelser over lang tid. Døgnplassene ved Hadeland DPS er lagt ned, og Petershagen i Østre Toten er truet med nedleggelse.

Hvordan vil statsråden forklare at dette er i tråd med de nasjonale planer og opptrappingsplanen for psykiatrien?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Representanten Brørby tar i sitt spørsmål opp et sentralt moment i Opptrappingsplanen for psykisk helse, nemlig hensynet til styrking av tjenestene og det at det skal skje en omstilling. Jeg tillater meg å minne om de premisene som ligger til grunn for opptrappingsplanen.

De fylkeskommunale planene var gjennom en omfattende godkjenningssprosess. De ble vurdert av Statens helsetilsyn, og de fikk endelig godkjenning av departementet. Samtlige fylkeskommunale planer var godkjent av departementet før sykehusreformen trådte i kraft 1. januar 2002. De regionale helseforetakene er forpliktet til å videreføre arbeidet med de godkjente fylkeskommunale planene for styrking av tjenestetilbudet innen psykisk helsevern.

Utgangspunktet for godkjenningen av de fylkeskommunale planene er St.prp. nr. 63 for 1997-98, Om opptrappingsplan for psykisk helse 1999-2006. Det ble her lagt opp til to hovedstrategier, som Stortinget sluttet seg til, for det første en oppbygging og for det andre en betydelig omstrukturering av tjenestetilbudet. Den siste forut-

setningen anses som avgjørende for å lykkes med opptrappingsplanen.

Dette vil kunne innebære at sykehjemspregede behandlingstilbud vil bli lagt ned, omstilt eller overført til kommunene. Dette var noen av utfordringene som også Oppland fylkeskommune i sin tid stod overfor i sin planprosess, bl.a. i Hadelandsregionen.

Helsetilsynets vurdering av planen for Oppland fylkeskommune var at det burde legges mindre vekt på døgnplasser, og at flere tilbud burde gis poliklinisk og såkalt ambulant. Det er i den sammenheng viktig å påpeke at Stortinget har forutsatt at det særlig skal skje en styrking av kommunenes tilbud til psykisk syke. Kommunenes oppgaver er å etablere et godt botilbud til den enkelte. I tillegg skal kommunene bygge ut nødvendige tjenester som hjemmetjenester og fritids- og arbeidsaktiviteter.

Opptrappingsplanen for psykisk helse legger, slik jeg har redegjort for, sterk vekt på omstilling av tjenestetilbudet. Omstilling vil ofte innebære at noe bygges opp og noe bygges ned. Samtidig må hensynet til den enkelte bruker ivaretas, og det må unngås at det gjennomføres nedbygging før erstatningstiltak er på plass. Dette har jeg krystallklart presisert overfor de regionale helseforetakene.

Helse Øst har i saken om døgnavdelingen ved Hadeland orientert meg om at hver enkelt av de berørte pasientene i dette tilfellet har fått tilbud om oppfølging etter at dette vedtaket trådte i kraft. Det er også utarbeidet individuell plan for den enkelte. Når det gjelder Petershagen, forutsetter jeg at forholdet til den enkelte pasient ivaretas på en tilfredsstillende måte, med etablering av erstatningstiltak i kommunen eller i spesialisthelsetjenesten, slik jeg har pålagt foretakene.

I proposisjonene for budsjettene for både 2003 og 2004 er det presisert at de regionale helseforetakene må vurdere antall døgnplasser opp mot alternativ ressursbruk dersom dette gir bedre tilbud til pasientene. Det ble i denne sammenhengen vist til at hele 80-90 pst. av de samlede ressursene i Norge innenfor psykisk helsevern er knyttet til drift av døgnavdelinger. Mer ambulant og poliklinisk virksomhet fra spesialisthelsetjenesten vil i utgangspunktet også bidra til en bedre understøtting av kommunenes ansvar, slik at hjelpen i større grad kan ytes nær hjemmemiljøet.

Berit Brørby (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er enig med statsråden i at det fortsatt er veldig mange utfordringer innen psykiatrien. Etter at døgntilbudet på Hadeland ble lagt ned og det nærmeste døgntilbudet, nemlig Petershagen, også er nedleggingstruet, føler pasientene seg som kasteballer i systemet. Det er helt uforståelig for dem at dette skal skje i en tid hvor det snakkes om en opptrappingsplan innen psykiatrien. Pasientene opplever altså at det er en nedtrapping. Dette skaper sinne, frustrasjon og stor utrygghet hos mennesker som kanskje mer enn noe annet trenger forutsigbarhet rundt seg og sine rammer.

Det er et faktum at 33 døgnplasser på Toten og i Hadelandsregionen nå er lagt ned eller er på oppsigelseslis-

ten. Det er ikke til nå synliggjort noen gode erstatninger. Jeg synes ikke det er særlig tillitvekkende å forutsette at kommunene, med den kommuneøkonomien de har, skal kunne være de som skal kunne erstatte disse alternative tilbudene.

Derfor utfordrer jeg statsråden igjen: Vil han klargjøre enda tydeligere og enda en gang overfor Helse Øst og Sykehuset Innlandet deres ansvar for at opptrappingsplanen for psykiatri ikke skal medføre færre psykiatridøgnplasser i Oppland?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg ser at man i de tilfeller hvor det skal skje en omstilling og det dermed skjer at noe blir lagt ned for at noe annet skal etableres i stedet, har et kommunikasjonsproblem, fordi opptrappingsplanen i sitt navn signaliserer at alt skal trappes opp. Men det har altså ikke Stortinget bestemt. Stortinget har sagt at det skal være en betydelig omstilling.

Svaret på spørsmålet fra representanten Brørby ligger i det brevet jeg sendte de regionale helseforetakene før jul, og som det også er referert til i styringsdokumentene for 2004. Jeg siterer fra brevet av 9. desember 2003:

«Departementet vil benytte styringsdokumentene for 2004 til å presisere nødvendigheten av god ivaretagelse av den enkelte pasient ved endringer. Dette innebærer videre at ingen nedbygging kan finne sted før alternativt tilbud er bygd opp og dermed gjort tilgjengelig.»

Den informasjon jeg har fått fra Helse Øst, tilsier at i tilfellet Hadeland er dette etablert gjennom individuelle planer. Representanten Brørby synes å ha andre opplysninger, og jeg vil selvfølgelig dobbeltsjekke dette. Men det er en klar forutsetning fra min side at så skal skje.

Berit Brørby (A): Jeg takker igjen statsråden for svaret.

Jeg tror statsråden er veldig opptatt av og også på hugget, for å kalle det det, overfor helseforetakene for at psykiatriplanen skal bli vellykket. Med det er altså et faktum at ingen går i demonstrasjonstog for dem som er psykisk syke. Omstillingen innen tjenestetilbudet har i hvert fall så langt medført mindre nærhet og større frustrasjon. Og igjen er det en utfordring til statsråden: Når vi skal evaluere de nasjonale målene, vil han forsikre seg om at antall psykiatriplasser i Oppland ikke blir 25 pst. færre, slik det er antydnet i de planene som foreligger?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg tror det er viktig at vi i en nyansert debatt om disse spørsmålene har med oss erkjennelsen av at vi altså bruker mellom 80 og 90 pst. av midlene til døgnplasser, mens målet er å få en større grad av distriktsnær og kommunenær behandling, med større vekt på polikliniske og ambulante tjenester. Det å låse utviklingen til at det innenfor et enkelt område skal være det samme antall døgnplasser, vil være i strid med disse målsettingene. Men det som er viktig, er å ha det store bildet for øye og samtidig se den enkelte pasient. Det er det som er intensjonen med måten jeg har nærmet meg dette på i forhold til foretakene.

S p ø r s m å l 7

Fra representanten John I. Alvheim til helseministeren:

«Mange allmennleger fikk doblet sine inntekter over natta da fastlegereformen ble innført. Særlig var dette tilfellet i mindre utkantkommuner. Fastlegereformen skal evalueres i inneværende år.

Vil da statsråden sørge for at også lønns- og arbeidsavtalene med fastlegene blir gjennomgått og reforhandlet?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

S p ø r s m å l 8

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg vil gjerne stille helseministeren følgende spørsmål:

«I forbindelse med omleggingene etter Rusreform II meldes det om at kroniske rusmisbrukere må flytte ut av institusjoner de har hatt opphold ved over lengre tid. Dette gjelder bl.a. ved Stiftelsen Fredheim i Hedmark. Bostedskommunene har ikke lenger økonomi til å betale for institusjonsoppholdet, og klientene blir henvist til boligopphold de ikke mestrer.

Hva vil statsråden gjøre for å unngå denne situasjonen der langtidsmisbrukere henvises til et opplegg de ikke kan leve med?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg vil innledningsvis klargjøre noen sider ved rusreformen som det kan knytte seg noe usikkerhet til.

Ved gjennomføringen av rusreformen fra årsskiftet overtok staten ved de regionale helseforetakene det fylkeskommunale ansvaret for behandlingstiltak for rusmiddelmisbrukere. Som følge av dette var det 32 fylkeskommunalt eide institusjoner som de regionale helseforetakene overtok eierskapet av. I tillegg var det 42 private institusjoner der de regionale helseforetakene trådte inn i de tidligere fylkeskommunale avtalene. Totalt var det 74 institusjoner som ble omfattet av denne rusreformen.

Til drift av disse institusjonene fikk de regionale helseforetakene overført i alt ca. 1,3 milliarder kr. Av disse midlene ble det overført vel 1,1 milliarder kr fra de fylkeskommunale og kommunale budsjettene. Dette var midler som fylkeskommunene og kommunene tidligere hadde benyttet til tiltak overfor rusmiddelmisbrukere.

Den kommunale egenbetaling for opphold ved fylkeskommunale behandlingstilbud for rusmiddelmisbrukere er falt bort, ettersom det tidligere fylkeskommunale ansvaret for behandling av rusmiddelmisbrukere nå er definert som spesialisthelsetjeneste og hjemlet i spesialisthelsetjenesteloven. Derfor er midler som tidligere gikk med til den kommunale egenbetaling for opphold ved fylkeskommunale institusjoner eller institusjoner fylkeskommunene hadde avtaler med, trukket ut fra de frie inntektene til kommunene og overført til de regionale helseforetakene.

Som følge av rusreformen har de regionale helseforetakene fått ansvar for tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelmissbrukere. Det kommunale ansvaret for tiltak for rusmiddelmissbrukere slik det følger av lov om sosiale tjenester, er imidlertid ikke endret som følge av rusreformen. Kommunene har fortsatt et helhetlig ansvar, slik det framgår av lov om sosiale tjenester.

Stiftelsen Fredheim er en institusjon som ikke er omfattet av rusreformen. Denne har ikke hatt noen drifts- eller kjøpsavtale med noen fylkeskommune, og den har heller ikke vært med på noen fylkeskommunal plan. Utrekkene fra de frie kommunale inntektene er kun relatert til egenbetaling for opphold ved fylkeskommunale institusjoner eller private institusjoner fylkeskommunene har hatt avtale med. Kommuner som har benyttet Stiftelsen Fredheim til kjøp av tjenester, forutsettes å ha gjort dette for å ivareta sitt kommunale ansvar for sosiale tjenester og omsorgstiltak for rusmiddelmissbrukere. Dersom bostedskommuner som følge av rusreformen hevder at de ikke lenger har økonomi til å betale for opphold ved Stiftelsen Fredheim og andre institusjoner som ikke er berørt av rusreformen, er ikke dette noen direkte konsekvens av rusreformen.

Rusreformen legger til grunn at det kommunale ansvaret for helhetlig oppfølging og tiltak for rusmiddelmissbrukere ikke endres, men videreføres. Jeg forventer at kommunene ivaretar sitt ansvar etter loven. Som et nyttig verktøy for særlig å ivareta rusmiddelmissbrukere med langvarige og sammensatte behov er det med rusreformen innført lovfestet rett til individuell plan, nettopp for å sikre et helhetlig tilbud, som skal legges opp gjennom et samarbeid mellom nivåer og med involvering av den enkelte bruker. Kommunene er en sentral aktør og bidragsyter i arbeidet med å nå rusreformens målsettinger om et mer helhetlig og styrket behandlingstilbud til rusmiddelmissbrukere.

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg vil takke helseministeren for svaret.

En del av de synspunkter som helseministeren her trekker fram i forhold til Rusreform II, deler jeg og er klar over. Men jeg tror at det er ganske mye usikkerhet ute med hensyn til hvordan denne nye rusreformen vil fungere. Vi hadde jo under behandlingen av saken en følelse av at dette kunne bli en reform som laget A- og B-klienter. Og jeg ser for meg at her har vi med noen B-klienter å gjøre: Det er de eldre, slitne, kroniske rusmiddelmissbrukerne som trenger et bo- og livsopphold som er basert på at de har et vern mot rusmiddelmissbruket, et hjem der det er døgnvakt og oppfølging. Kommunene klarer ikke å etablere dette rundt omkring. Vi har store bykommuner som også har problemer med å få til det, bl.a. i Hedmark. Jeg vil spørre helseministeren: Er det slik at vi her trenger en en-og-en-halvlinjetjeneste som gjør at vi ikke får denne kasteballfunksjonen og mange menneskelige tragedier utover det å være rusmiddelmissbruker, ved at de ikke klarer å bo i et botilbud?

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg først fastslå at Stortinget ganske tett oppunder jul vedtok rusreformen,

og at det er mitt oppdrag å gjennomføre den nå. Vi er en drøy måned inn i det året rusreformen har begynt å virke, og det er selsagt altfor tidlig å trekke konklusjoner om hvordan den vil fungere. Men jeg er helt enig med representanten Gløtvold i at ikke minst det at vedtaket kom så sent i forhold til gjennomføringen, gjør at det er stor spenning med hensyn til hvordan den kommer til å fungere. Det tilsier at vi må følge utviklingen nøye. Jeg tror ikke at vi nå skal begynne å diskutere endringer i den reformen Stortinget vedtok. Men den intensjonen som representanten Gløtvold gir uttrykk for, bør ivaretas. Det at det blir et helhetlig tilbud, en mer sammenhengende kjede, er en av hovedintensjonene med reformen. Jeg pekte på at bruken av individuelle planer er et viktig verktøy i å samordne tiltakene inn mot den enkelte bruker.

Ola D. Gløtvold (Sp): Ja, vi er nok relativt enige om det siste, helseministeren og jeg. Men jeg synes at vi må forvente at staten, som nå er ansvarlig for den helsemessige biten, også tar et initiativ. Staten er også ansvarlig for de økonomiske rammene for kommunene, og mange kommuner har i hvert fall den følelsen at mye av rusvernet nå, når det gjelder budsjett og økonomi, er ført fra kommunene til staten, og kommunene har ikke den ressursen som de skulle ha for bl.a. å kjøpe tjenester som den ved Stiftelsen Fredheim. Dette gjør at en del faller utenfor, og vi vet at bl.a. klienter ved denne institusjonen ble flyttet ut før jul. Tre stykker ble flyttet ut i høst, og av dem er to nå allerede døde, på grunn av at de ikke klarte å bo alene og administrere seg selv, og har drukket seg i hjel. Det har stått svart på hvitt i den lokale pressen. Jeg håper derfor at helseministeren kan ta et initiativ og gå i dialog med kommunene, for det første for å rydde opp i økonomien her og hvordan den skal brukes, og også se på om det går an å etablere noe som er i nærheten av en en-og-en-halvlinjetjeneste for disse som trenger et hjem og et varig tilbud livet ut.

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg igjen understreke at kommunenes ansvar etter lov om sosiale tjenester står fast. Det er ikke slik at den rusreformen Stortinget har vedtatt, har svekket kommunenes økonomiske muligheter til å kjøpe tjenester av den type institusjoner som Fredheim representerer. Dette er institusjoner som ikke omfattes av reformen, og som det ikke er trukket ut midler for fra kommunebudsjettene for å overføre til foretakene. Så det er i denne sammenheng å rette baker for smed å skylde på reformen. Men når det er sagt, er det med det utgangspunktet og det ansvaret kommunene har, en oppgave både for kommunene og for helseforetakene, som nå har spesialistansvaret, å sørge for en helhetlig og sammenhengende behandlingsskjede, både i struktur og inn mot den enkelte bruker.

S p ø r s m å l 9

Rolf Terje Klungland (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«Forbruket av elektrisitet ble kraftig redusert i 2003 i forhold til foregående år. Det kan være interessant å se på hva som er årsaken til nedgangen i forbruket, og ikke minst kan det være interessant å få greie på konsekvensene. Mulige forklaringer kan være at høye strømpriser har vridd forbruket over til andre, mer forurensende, energikilder.

Hvilke alternative energikilder har blitt konsekvensen av de høye strømprisene i 2003, og hvilke konsekvenser har dette i forhold til forurensende utslipp?»

Statsråd Einar Steensnæs: Et viktig bidrag til forsyningssikkerheten i det nordiske energisystemet er de tilpasningene som forbrukere og produsenter gjennomfører når markedsforholdene tilsier det. I 2003 førte slike tilpasninger, ifølge NVE, til redusert bruk av elektrisitet med i størrelsesorden 6 TWh sammenlignet med 2002. Om lag halvparten av dette kan forklares med at temperaturene i gjennomsnitt var høyere enn året før.

De høye prisene på elektrisk kraft gjennom store deler av 2003 førte til et spesielt sterkt fokus på kraftforbruket. Mange valgte derfor å ta i bruk andre oppvarmingsalternativer der det var mulig, for å begrense de samlede oppvarmingskostnadene. Salgstallene for 2003 tyder på at det særlig var olje og ved som kom til erstatning for elektrisitet.

Beklageligvis er tallene for ved svært usikre, mens salgstallene for oljeprodukter er relativt gode. Sammenlignet med året før økte bruken av fyringsolje og fyringsparafin med om lag 2 TWh i 2003. Økningen i oljesalget kan ha bidratt med økte CO₂-utslipp og NO_x-utslipp i størrelsesorden 750 000 tonn og 600 tonn.

I tillegg førte prisøkningen til økt produksjon av kraft fra kraftprodusenter som er avhengige av høyere priser enn normalt, for å ha lønnsom produksjon. Når vannkraftproduksjonen svikter, vil det på kort sikt ikke være mulig å erstatte bortfallet med tilsvarende miljøvennlig kraftproduksjon. Man må derfor regne med at utslippene av CO₂ og NO_x fra kraftproduksjonen i omkringliggende land har økt i 2003, sammenlignet med 2002.

Jeg har nå omtalt den kortsiktige effekten av forrige års spesielle situasjon på kraftmarkedet. De mer langsiktige virkningene har større interesse. Myndighetene gjennomførte på det tidspunkt da kraftsituasjonen var mest anstrengt, tiltak som hadde til formål å bidra til energiomlegging på kort og lang sikt. Både gjennom en egen informasjonskampanje og en ordning for straktiltak ser det ut som om investeringene i nytt utstyr tar seg opp. Dette gjelder i særlig grad for varmepumpe-teknologien, hvor det i 2003 ble installert over 30 000 varmepumper. Det er en vesentlig økning fra nivået i 2002, hvor det ble installert ca. 20 000 varmepumper, og som til da var et toppår. Prisen på varmepumper har også gått betydelig ned. Også for pellets-kaminer og styringssystemer, som inngikk blant støtteberettigede teknologier, er utviklingen positiv. I tillegg er Enova tilført økte finansielle midler til å støtte prosjekter innenfor ny fornybar energiproduksjon og energisparing. Sammen med andre tiltak for en miljøvennlig omlegging av energiproduksjon og ener-

gibruk vil det bidra til å styrke forsyningssikkerheten og redusere miljølempene fra energiproduksjon og energibruk.

Rolf Terje Klungland (A): Spørsmålet mitt gjaldt konsekvenser av det som skjedde i fjor i forhold til forurensende utslipp. Jeg er litt skuffet, for det var egentlig ikke noe nytt. Jeg hadde i hvert fall forventninger om at vi kunne ha fått de opplysninger som en har sett i media, også gitt av statsråden, der det går fram at det faktisk er slik at Norden i fjor doblet sine CO₂-utslipp.

Jeg skjønner at statsråden har vanskelig for å snakke om konsekvensene av egen energipolitikk. Jeg mener likevel at det ligger en miljøpolitisk dobbeltmoral i det å godta slike utslipp samtidig som en ikke legger opp til å gjøre noe i forhold til kraftsituasjonen på lengre sikt. NVE har altså sagt at i 2010 kan vi mangle over 40 TWh strøm i Norge, noe som vil bety at CO₂-utslippene da vil øke radikalt i forhold til i fjor.

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg vil mene at moralen etter året 2003 må være at en gjør mer for å få fram miljøvennlig teknologi. Jeg er glad for at Arbeiderpartiet støttet Regjeringens forslag om å øke bevilgningen til Enova, noe som gjør det mulig å få fram ny fornybar energi, enten det gjelder vindmøller, vannbåren varme eller annen type miljøvennlig energi.

Det er riktig også, som representanten refererer til, at dersom ingenting blir gjort, vil vi sette oss i en enda verre situasjon. Vi vil på ingen måte undervurdere de utfordringene som nå ligger foran oss, nemlig å være tilstrekkelig utrustet med miljøvennlig energi, for at vi ikke skal få tilsvarende tilstander som dem vi opplevde vinteren 2002/2003. Der er det viktig å komme i gang. Jeg har lagt fram en forsyningssikkerhetsmelding, med en rekke tiltak i flere punkter, en tipunktliste, for nettopp å møte denne situasjonen offensivt. Jeg håper at Stortinget på et bredt grunnlag vil kunne slutte seg til de tiltakene, for at vi skal kunne bygge opp den forsyningssikkerhet som gjør at vi kan levere nok kraft både til private husholdninger, industri og offentlig forvaltning til en akseptabel pris.

Rolf Terje Klungland (A): Jeg vil takke for svaret og den viljen som det synes som statsråden har til å være med i forhandlinger og inngå kompromisser i Stortinget, for å sørge for at vi i framtiden skal få en energibalanse både når det gjelder priser for strømkundene som er akseptable, og også i forhold til å sikre norsk industri og norske arbeidsplasser.

Norge er i vesteuropeisk sammenheng energinasjon nummer én. Vi har ressurser som både på kort sikt og på lang sikt vil føre til reduserte utslipp av CO₂, som er en global forurensningskilde, og det er derfor så viktig nå å legge til rette for at Norge faktisk tar i bruk disse ressursene.

Arbeiderpartiet er også av den formening at jo før vi kan komme i gang med å utvikle teknologi i forhold til CO₂-håndtering, jo bedre er det. Men vi tror altså ikke at

vi gjør det på tegnebrettet, vi tror vi må komme i gang med å bygge gasskraftverk i Norge.

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg må si meg enig i mye av det som representanten Klungland nå sa. Men når det gjelder hans tro på at det skal gå an å framskaffe gasskraftverk med CO₂-teknologi, er det min ambisjon og Regjeringens ambisjon at vi skal bidra til å framskaffe denne teknologien, om mulig tidligere enn hva det såkalte Gassteknologiutvalget har forutsatt.

Vi ønsker gjennom et internasjonalt samarbeid og også ved å trekke på de betydelige forskningsmiljøene vi har i vårt eget land, å bidra til at denne teknologien kan bli tatt i bruk, slik at også gasskraft anvendt på en miljøvennlig måte kan være med i strategien for bedre forsyningssikkerhet.

S p ø r s m å l 1 0

Sylvia Brustad (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«Det har over en tid vært utredet om CO₂ kan injiseres i Gullfaks-feltet, slik at man kan øke oljeproduksjonen på feltet. En CO₂-injisering ville trolig gi en større utvinningsgrad enn vanninjeksjon. Statoil har foreløpig valgt å gå videre med vanninjeksjon. CO₂-injeksjon på Gullfaks ville gi norsk industri viktig erfaring og kompetanse på håndtering av CO₂, og det ville bidratt til betydelig reduserte CO₂-utslipp.

Hvordan stiller statsråden seg til at prosjektet med CO₂-håndtering nå kan bli skrinlagt?»

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg vil først si at Statoil og partnerne i Gullfaks-feltet ikke har skrinlagt dette prosjektet for injeksjon av CO₂ for økt oljeutvinning.

Statoil vurderer i dag to metoder for økt utvinning fra Gullfaks-feltet: vanninjeksjon og vann- og CO₂-injeksjon. Vanninjeksjonsprosjektet vil gi lavere utvinningsgrad fra Gullfaks-feltet enn et prosjekt med både vann- og CO₂-injeksjon. Samtidig er det slik at kostnadene ved vanninjeksjon er betydelig lavere enn kostnadene ved vann- og CO₂-injeksjon. Statoil og partnerne i Gullfaks-feltet vurderer i dag vanninjeksjon som lønnsomt og har besluttet å videreføre dette prosjektet.

Statoil vurderer imidlertid fortsatt å injisere vann og store mengder ren CO₂ i Gullfaks-feltet for å øke oljeutvinningen. CO₂-injeksjon vil øke utvinningsgraden, men det er usikkert hvor mye mer olje injeksjon av CO₂ vil gi. Rettighetshaverne i Gullfaks-feltet vil derfor i løpet av våren 2004 arbeide videre med å kvalitetssikre disse beregningene.

Injeksjon av CO₂ for økt utvinning i Gullfaks-feltet vil kreve betydelige investeringer på Gullfaks-plattformene, i infrastruktur for transport av CO₂ ut til Gullfaks og i anlegg for fangst av CO₂. Statoil har vurdert leveranser av CO₂ fra kilder i Norge og internasjonalt, bl.a. er ren CO₂ fra Snøhvit og danske kullkraftverk vurdert. En utfordring er paradoksalt nok å finne kilder som kan levere store nok mengder ren CO₂.

Jeg synes CO₂-injeksjon for økt oljeutvinning i Gullfaks-feltet er et svært interessant prosjekt med en god miljøprofil. Det er derfor viktig at rettighetshaverne utfører et grundig arbeid før det fattes en beslutning i prosjektet.

Det er sider ved dette prosjektet utover det rent driftsøkonomiske. Både miljømessig og ressursmessig ville det være interessant om prosjektet lot seg realisere. Olje- og energidepartementet og Oljedirektoratet ser nå nærmere på nettopp disse sidene ved prosjektet. Jeg vil derfor følge denne saken med stor oppmerksomhet.

Sylvia Brustad (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Det virker som om statsråden og vi i Arbeiderpartiet er enige om at det hadde vært en fordel om vi kunne ha fått gjennomført dette prosjektet, med alle de gevinster det har for miljø, som statsråden sa, og jeg vil også si for teknologisk utvikling framover, også i forhold til arbeidsplasser. Derfor er det viktig å prøve å få realisert det.

Jeg er glad for at statsråden sier han vil følge saken nøye. Mitt spørsmål blir da: Hvis det skulle være behov for at statlige myndigheter stiller opp med noe, slik vi har gjort i en del andre prosjekter som ikke har vært driftsøkonomisk lønnsomme her og nå, men som kanskje kunne bli samfunnsøkonomisk lønnsomme, vil statsråden være innstilt på det?

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg er glad for at dette prosjektet har så stor interesse bredt i Stortinget.

Som Sylvia Brustad sa, har dette også interessante perspektiver i seg ut fra rent teknologiske vurderinger. Det gjelder altså en anvendelse av teknologi som kan ha bredere anvendelse både på vår egen sokkel og internasjonalt.

Jeg tror vi nå skal ta dette i riktig rekkefølge. Lisenshaverne har blitt enige om at de vil gå videre med vanninjeksjonsprosjektet, uten at en derved nå ønsker å legge til side et prosjekt hvor en har både vanninjeksjon og CO₂-injeksjon. Det er selvfølgelig knyttet spenning til hvordan dette kommer ut rent økonomisk. Jeg håper for min del på et positivt resultat. Jeg håper at selskapene også ser på de sidene som Sylvia Brustad har tatt opp, nemlig de teknologiske aspektene, og at man også ser på det som ikke uten videre har med bunnlinjen i regnskapet å gjøre, men som har med strategiske forhold å gjøre.

Skulle dette likevel ikke lykkes, vil jeg selvfølgelig være interessert i en dialog med selskapene om en videre framdrift.

Sylvia Brustad (A): Jeg takker igjen for svaret.

Jeg tolker faktisk svaret dit hen at statsråden er beredt til også å kunne gå inn her – det måtte være seg med endringer i rammebetingelser eller økonomiske incentiver som gjør at dette kan bli realisert. Hvis min tolkning er riktig, er jeg veldig fornøyd med det, fordi jeg tror vi som samfunn har mye å tjene på å få prøvd ut et slikt prosjekt, også med tanke på de store utfordringer vi har miljømes-

sig i tida framover. Hvis en på den måten også kan få ut mer olje, vil det være en vinn-vinn-situasjon.

Hvis min tolkning som sagt er riktig, er jeg fornøyd med at statsråden ser ut til å ville stille opp for dette prosjektet hvis det skulle være nødvendig.

Statsråd Einar Steensnæs: Det er vanskelig å gå nærmere inn på disse forholdene mer konkret, ettersom det ennå ikke er varslet forhold ved rammebetingelser eller andre økonomiske sider ved saken som skulle bringe myndighetene inn i den. Men det jeg varsler, er interesse for å følge opp dette prosjektet. Skulle det komme signaler fra selskapene om at myndighetenes medvirkning vil være nødvendig for at prosjektet skal kunne realiseres, er jeg interessert i en dialog med selskapene om dette, men det vil selvfølgelig være avhengig av i hvilket omfang en slik støtte vil måtte gis, og på hvilken måte den må gis. Dialogen er viktig i dette. Sylvia Brustad har all mulig grunn til å oppfatte meg rett når jeg sier at jeg vil interessere meg betydelig for de konklusjoner selskapene, lisenshaverne og operatøren vil komme fram til, og skulle myndighetenes bidrag være nødvendig, vil jeg også være interessert i å få en dialog om det.

S p ø r s m å l 1 1

Fra representanten Signe Øye til olje- og energiministeren:

«Flere og flere større forbrukere av strøm inngår fastprisavtale på strøm. Elektrokjeler med uprioritert nettleie ødelegger for bioenergi og annen alternativ oppvarming. Dette er med på å forverre kraftsituasjonen ytterligere, fordi summen av fast pris og uprioritert nettleie blir lave enn fjernvarmepris basert på f.eks. bioenergi.

Hva vil statsråden gjøre for å hindre at dette skjer?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller.

S p ø r s m å l 1 2

Øyvind Vaksdal (FrP): Jeg har følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«Ifølge Dagsavisen 26. januar ønsker Skagerak Energi å søke om konsesjon for bygging av et «rent» gasskraftverk i Grenlandsområdet. Påfølgende dag skriver avisen at statsråden «kan heller ikke garantere at regjeringen vil dekke ekstrautgiftene som et CO₂-fritt gasskraftverk vil ha i forhold til et konvensjonelt kraftverk».

Hvilke øvrige incentiver ser statsråden for seg blir brukt overfor potensielle gasskraftverkutbyggere for å få igangsatt bygging av CO₂-frie gasskraftverk dersom ekstrakostnadene ikke blir dekket?»

Statsråd Einar Steensnæs: I gassmeldingen trakk Regjeringen opp en politikk for å legge til rette for gasskraftverk med CO₂-håndtering. De viktigste punktene i denne strategien er:

- Statlig støtte til teknologi- og produktutvikling. Det gis støtte over Olje- og energidepartementets budsjett til forsknings- og utviklingsprosjekter.
- Regjeringen vil legge til rette for en ordning med sikte på investeringsstøtte for fullskala gasskraftverk med CO₂-håndtering fra 2006.
- Regjeringen vil opprette et statlig innovasjonsselskap for miljøvennlig gassteknologi i Grenland.
- Regjeringen tar sikte på omfattende utredninger av statlig deltakelse i utvikling og drift av infrastruktur for CO₂, samt tilrettelegging for å bruke CO₂ til trykkstøtte, eventuelt deponering.

Som en oppfølging av gassmeldingen og de vedtak som ble gjort under behandlingen av denne, vil jeg komme tilbake til Stortinget våren 2004 med en plan for etablering av et innovasjonsselskap i Grenland. Selskapet skal bl.a. få i oppdrag å forvalte statens satsing på gasskraftverk med CO₂-håndtering og vil bli etablert innen utgangen av 2004. Regjeringen vil snarest mulig etablere en støtteordning for bygging av pilotanlegg for gasskraftverk med CO₂-håndtering, og tar sikte på å fremme en sak om dette i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2004.

Samtidig skal det gjøres nærmere vurderinger av den konkrete utformingen av støtteordninger for teknologier for gasskraft med CO₂-håndtering. Blant annet må utformingen av støtteordningene vurderes i forhold til relevant regelverk internasjonalt som Norge er bundet av. Jeg ser det også som naturlig at innovasjonsselskapet, som skal ha spesiell kompetanse på dette området, trekkes inn i arbeidet med å vurdere og utforme ordninger som på best mulig måte kan gi incentiver til å utløse både forskning, utprøving og bruk av slike teknologier.

I Norge finnes det flere interessante initiativ knyttet til å bringe ny teknologi fra forskningsstadiet til praktisk utprøving. Det varslede prosjektet fra Skagerak Energi er et eksempel på dette. Fordi det er flere aktuelle prosjekter på dette området, er det selvfølgelig viktig for meg å kunne vurdere prosjektene i sammenheng og prioritere det som både teknologisk og økonomisk presenterer seg som det mest interessante og det mest konkurransedyktige.

Øyvind Vaksdal (FrP): Jeg takker statsråden for svaret, som jeg synes var svært så defensivt. Jeg synes denne regjeringen opptrer på en merkelig måte i slike saker, og jeg skal gi noen eksempler.

Regjeringen sier at den er tilhenger av økt kraftproduksjon, samtidig som den er imot nesten alt som vil gi økning av betydning. Regjeringen sier også at den er for økt bruk av gass, samtidig som den gikk til Sosialistisk Venstreparti for å stoppe all utvikling på dette området. Sist, men ikke minst, sier den at den er for gasskraftverk, i hvert fall med CO₂-håndtering, men vi ser lite initiativ fra Regjeringen for å få dette til.

Vil statsråden gi meg en enkel forklaring på hvordan dette henger sammen? Og vil statsråden se med velvilje på eventuelle nye konsesjoner for gasskraftverk der en har CO₂-håndtering?

Statsråd Einar Steensnæs: Representanten Øyvind Vaksdal sitter i energi- og miljøkomiteen. Han er ikke alltid enig med flertallet i Stortinget om hvordan en skal forholde seg til disse sakene. Men jeg må som statsråd forholde meg til det som er flertallsvedtaket.

Jeg har blitt bedt om i løpet av våren å legge fram for Stortinget vurderinger av hvordan man eventuelt kan føre fram et rør med naturgass til Grenland. Det ønsker jeg å forholde meg til. Jeg har også av Stortinget blitt bedt om å legge fram en egen handlingsplan for hvordan en kan finansiere pilotprosjekter. Jeg har også sagt, med tilslutning i Stortinget, at vi vil satse på gasskraftverk med CO₂-håndtering. Alle disse betingelsene skjønner jeg at Øyvind Vaksdal ikke er enig i. Men han kan ikke komme her og si at jeg ikke gjør noen ting, når jeg har lagt fram en gassmelding med en offensiv strategi for dette, og i tillegg varslet at jeg i løpet av våren 2004 vil komme opp med konkrete tiltak nettopp for å gjennomføre den strategien.

At Fremskrittspartiet ikke er enig i at vi skal ha gasskraftverk med CO₂-håndtering, er ikke noe nytt. Men disse stadige anklagene om at statsråden ikke følger opp, er både utidige og heller ikke i overensstemmelse med hva jeg faktisk gjør.

Øyvind Vaksdal (FrP): Jeg takker igjen statsråden for svaret, der han viste til Stortingets vedtak fra i fjor. Da skal jeg vise til Stortingets vedtak som ble gjort 9. mars 2000, om at norske gasskraftverk skulle underlegges de samme rammebetingelser som andre innenfor EØS-området. Jeg forutsetter selvfølgelig at statsråden gjør sitt ytterste for at Stortingets vedtak blir fulgt. Når norske myndigheter stiller langt strengere krav til utslipp enn man har i en del andre land innenfor dette området, bør det etter mitt syn være en selvfølge at myndighetene dekker ekstrakostnadene med dette.

Er statsråden enig med meg i dette, og hva vil han konkret gjøre for å følge dette opp?

Statsråd Einar Steensnæs: Denne statsråden følger til punkt og prikke alt hva det Stortinget som ble valgt i 2001, har bestemt. Framdriften, tiltakene, initiativene er i full overensstemmelse med Stortingets vedtak – selvsagt. At Fremskrittspartiet ikke er enig i dette, er altså ikke noe som er nytt. Men jeg forutsetter at også de representantene som blir nedstemt, og som da ikke får flertall for sine holdninger, vil ha respekt for og forståelse for at Regjeringen og statsråden ikke kan følge noen annen strategi enn den som Stortinget til enhver tid gir støtte til.

S p ø r s m å l 1 3

Ågot Valle (SV): Jeg har dette spørsmålet til utdannings- og forskningsministeren:

«Ifølge Kulturskolerådet er det i mange kommuner nå blitt vesentlig dyrere å ha barn i kulturskolen. Konsekvensen kan bli at noen foreldre ikke vil få råd til å sende sine barn til kulturskolen. Det er grunn til å tro at dette vil ramme barn med minoritetsbakgrunn. En utvikling

med dyrere plasser og fortsatt lange køer undergraver ideen om at kulturskolen skal være et tilbud til alle, også minoritetsbarn. Det vil bety ulik tilgang til kulturell kompetanse.

Hva vil statsråden gjøre for å hindre en slik mulig utvikling?»

Statsråd Kristin Clemet: I spørretimen forrige onsdag informerte jeg om en undersøkelse gjennomført av Norsk Kulturskoleråd og fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Denne viste at av de 386 kommunene som deltok i undersøkelsen, har 180 økt foreldrebetalingen med i gjennomsnitt 17 pst. i 2004. Det kan også opplyses om at satsen for foreldrebetaling, som inntil 1. januar 2004 var på maksimalt 1 600 kr pr. år, ikke har vært justert siden 1993. 1 600 kr i 1993 tilsvarer 2 093 kr i 2004.

Som kjent ble det øremerkede tilskuddet til de kommunale musikk- og kulturskolene overført til inntektssystemet først fra 1. januar 2004. Det er derfor for tidlig å si noe om denne overføringen av ansvar til kommunene har ført til endringer i deltakelsen i musikk- og kulturskolene.

Økt foreldrebetaling vil imidlertid kunne bidra til økt kapasitet og kortere køer i de kommunale musikk- og kulturskolene, noe som faktisk har funnet sted i om lag 80 pst. av de 20 forsøkskommunene hvor tilskuddet ble en del av rammen alt i 2000. Det er imidlertid for tidlig å si noe om effekten av en eventuell økning i foreldrebetalingen på musikk- og kulturskoletilbudet i de andre kommunene.

Jeg er generelt av den oppfatning at kommunene, som et hovedprinsipp, er best i stand til å allokere ressursene og fastsette størrelsen på brukerbetalingen for de ulike tilbud, bl.a. foreldrebetalingen i de kommunale musikk- og kulturskolene.

Jeg har pr. i dag ingen indikasjoner på at et system med rammefinansiering og større frihet for kommunene til selv å utforme tilbudet «rammer barn med minoritetsbakgrunn». På denne bakgrunn har jeg heller ingen planer om å gjeninnføre pristak eller øremerking av bevilgningen.

Ågot Valle (SV): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg registrerer at hun gjentar noe av svarene til Trond Giske fra forrige spørretime. Jeg vil bare si at i 1993 var den gjennomsnittlige betalinga under 1 000 kr, så siden da har det vært en vesentlig prisstigning. Det kan være mye som tyder på at betalinga allerede nå er for høy, og at mange er bekymret for at enda flere ikke vil ha råd når taket heves. Og jeg vil også gjøre statsråden oppmerksom på at kommunene kan melde om at tonen nå er nedlegging heller enn å øke kapasiteten.

Jeg innser at noe av problemet her er at staten ikke har tatt sin del av ansvaret før tilskuddet ble lagt inn i ramma. Det vil si at timetilskuddet har stått i ro i veldig mange år, mens kommunene og foreldrene har tatt sin del av spleiselaget.

Jeg vil da spørre statsråden: Hva vil hun gjøre for at staten skal kunne ta sin del av ansvaret, og ikke bare skyve alt over på kommuner og foreldre?

Statsråd Kristin Clemet: 17 pst., som er den gjennomsnittlige prisøkningen i 2004 blant de kommunene som er undersøkt, er mindre enn den generelle prisstigningen siden 1993. Og siden har det vært et pristak som man ikke har kunnet justere prisene i forhold til.

Jeg mener også at å sette et slikt tak fra statens side gjør det vanskeligere for kommunene å utforme tilbud som er lokalt tilpasset de behovene man har. De vet vi er veldig forskjellige, for etterspørselen etter musikk- og kulturskole er veldig forskjellig rundt om i landet. Det har også skapt kapasitetsproblemer.

Deltakelsen i musikk- og kulturskolene har økt til tross for at det har vært advarsler om det motsatte. Personlig må jeg nok si at når man ser på privat forbruk til fritid og til andre ting i vår tid, synes ikke jeg at en pris i størrelsesorden 1 500 kr – 2 000 kr per år er en veldig høy pris.

Når det så gjelder kunst og kultur i skolen, og når det gjelder musikk-skolene, vil jeg henvisse til en melding vi har lagt frem om bl.a. kulturskolene, og som ligger til behandling her i Stortinget nå.

Ågot Valle (SV): Jeg takker igjen for svaret.

Jeg har lyst til å rette oppmerksomheten mot minoritetsbarna, for de tilhører familier som er blant de fattigste. Det kan det godt være slik at både statsråden og jeg har råd til å sende barn og barnebarn til kulturskolene, men de fattigste vil definitivt ikke ha råd. Det viser seg også i forskjell i tilbud i bydeler i Bergen der det er rike foreldre, kontra der det er fattige foreldre.

Men igjen til minoritetsbarna. Det er et faktum at vi finner få minoritetsbarn i kulturskolene i dag. Det kan være mange grunner til det – pris kan være én. Det er videre et faktum at bare få kulturskoler har tilbud som trefter minoritetsbarn. Forklaringen kan være at vi alle sammen har behov for å begynne med det kjente, altså med de kulturuttrykkene vi kjenner, og så gå videre.

Jeg vil utfordre statsråden på om hun ser behovet for utviklingsprosjekter som kan stimulere til de flerkulturelle møtene.

Statsråd Kristin Clemet: Minoritetsspråklige er jo ikke per definisjon fattige, man det er klart at noen er fattigere enn andre.

Kommunene står fritt til å ha spesielle ordninger for det. Når vi i staten ikke fastsetter prisen for kommunene, er det kommunene som fastsetter prisen. Da kan det også være variasjoner i prisen, naturligvis.

Jeg kan være enig i at det kan være behov for å utvikle tilbud mange steder, kanskje spesielt i forhold til det perspektivet representanten Valle her tar opp. I den meldingen jeg henviste til, skisseres det en del tiltak for å få til utvikling i musikk- og kulturskolene. Jeg synes det flerkulturelle perspektivet er et godt eksempel på at utviklingen også bør skje lokalt. For her kan man jo forestille seg at det er helt andre behov i Oslo enn det vil være f.eks. andre steder i landet, hvor innslaget av minoritetsspråklige elever er mye mindre.

Når det gjelder minoritetsspråkliges situasjon i norsk skole i sin alminnelighet, vil jeg henvisse til en omfattende plan vi nylig har lagt frem for å styrke integreringen, prestasjoner, progresjon og rekruttering av minoritetsspråklige – også når det gjelder kulturfagene, som er et meget viktig område rett og slett fordi det viser seg at det er systematiske forskjeller i deres disfavør som ikke skyldes deres evner og talenter.

S p ø r s m å l 1 4

Arne Sortevik (FrP): Spørsmålet lyder slik:

«Også i Norge pågår en debatt om muslimers bruk av skaut, hijab, i arbeidsliv og i skole. Innenfor skolens område må bruk av skaut sees i sammenheng med behovet for bedre integrering. Både gjennom bestemmelser i opplæringsloven, som bl.a. omhandler arbeidsmiljøet for elever, og gjennom forskrifter om ordensreglement, som alle kommuner er pålagt å gi den enkelte skole, kan elev-ers bruk av prangende og tydelige symboler reguleres.

Hvilke tiltak vil statsråden, ansvarlig for skole, iverksette på dette området?»

Statsråd Kristin Clemet: Opplæringsloven med forskrifter regulerer forhold i grunnskolen og i videregående opplæring. Loven inneholder ingen bestemmelser som regulerer hvordan elevene skal kle seg når de er på skolen, men det er bestemmelser om ordensreglement. Slike reglementer skal fastsettes av skoleeierne og skolene selv og skal bl.a. inneholde regler om atferd og om tiltak ved brudd på reglementet.

Skaut eller hijab kan både betraktes som et klesplagg og som et religiøst symbol. Det har ikke vært vanlig å regulere noen av delene i norsk skole.

Norsk skole stiller ingen bestemte krav til elevene om påkledning. Vi bruker ikke skoleuniformer, men forutsetter at elevenes påkledning er hensiktsmessig og forsvarlig i forhold til lærings situasjonen, dvs. at den ikke må hindre skolene i deres læringsoppdrag og dermed fratruke elevene deres rett til opplæring, eller utgjøre en helse- og sikkerhetsrisiko for elever og lærere. Departementet har ingen dokumentasjon på at bruk av skaut eller hijab er et slikt problem for opplæringen i skolene i Norge. Dersom problemer med skaut eller andre klesplagg oppstår i enkelte tilfeller, vil jeg anbefale at skolene selv forsøker å løse dette i en dialog med involverte parter og/eller gjennom skolens reglement.

Men skaut eller hijab er også et religiøst symbol, som reiser andre og mer prinsipielle spørsmål knyttet til religionsfriheten. I utgangspunktet mener jeg det skal svære meget til for at man skal vurdere å legge restriksjoner på menneskers rett til å utøve egen religion. Slik jeg ser det, foreligger det ikke slike sterke grunner i Norge nå, og jeg har derfor ingen planer om å endre lov- og regelverk, f.eks. for å forby bruk av skaut.

Jeg minner i den forbindelse om at den pågående debatten om bruk av skaut i skolen i stor grad er et resultat av en fransk debatt. Den franske skole har imidlertid helt andre tradisjoner og aktuelle problemer enn norsk skole

har. Fransk skole er, i likhet med den franske stat, sekulær, og konsekvensen er derfor også at alle religiøse symboler nå eventuelt skal forbys, ikke bare skaut. Etter min vurdering er det også mye som tyder på at Frankrike har langt større problemer med integrering i sine skoler enn Norge har. Den som måtte ønske å forby skaut i norske skoler, bør for øvrig også vurdere hvordan det franske forbudet lar seg implementere i praksis.

Jeg er naturligvis klar over at debatten om skaut også inneholder andre fasetter, så som f.eks. likestilling, påtvunget bruk av skaut osv. Dette er et vanskelig område, som for øvrig også har overføringsverdi til våre hjemlige kleskoder, og som jeg synes kommunalministeren har håndtert på en god måte, nettopp ved å appellere til en åpen og nyansert debatt.

Dette betyr ikke at et flerkulturelt og flerreligiøst samfunn er uten utfordringer og potensielle problemer. Regjeringen vil legge frem en stortingsmelding som skal omhandle utfordringer knyttet til det flerkulturelle norske samfunnet. Stortingsmeldingen vil legge til grunn at Norge har en sammensatt befolkning med ulik bakgrunn, etnisk opprinnelse, religion, kultur, språk og levemåte, og at dette både er ønskelig og naturlig. Meldingen skal være en verdimelding i den forstand at den skal drøfte konkrete problemstillinger knyttet til majoritet og minoritet og mellom minoriteter på ulike områder som arbeidsliv, bosetting, utdanning, helse mv. I en slik sammenheng vil også bruken av religiøse symboler i skolen kunne være et tema.

Skal vi lykkes i å inkludere ulike minoriteter i norsk skole, må vi møte dem med respekt for deres levemåte, tradisjon og religion. Det betyr ikke at vi som utgjør flertallet, trenger å være enig i alle valg de gjør, men at vi respekterer deres rett til å gjøre andre valg enn dem vi ville gjort, også for sine barn. Det kan være grunn til å minne om at det finnes «norske» minoriteter som også velger en livsform og et tilhørende antrekk som ligger langt fra hva flertallet av befolkningen gjør. Vi har f.eks. en levende katolsk klostertradisjon her i landet. Jeg betrakter slik annerledeshet som en berikelse, og anser det for utelukket at vi skulle innføre regler som gjorde det umulig for en nonne, uansett hodeplagg, å arbeide i skolen.

Jeg viser også til at Utdannings- og forskningsdepartementet nylig har lagt frem en strategiplan for å styrke prestasjoner, progresjon og rekruttering av minoritets-språklige i norsk skole, som jeg også henviste til i mitt forrige svar.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Arne Sortevik (FrP): Det var hyggelig å få et utfyllende svar. Det takker jeg for.

Det er grunn til å understreke at de som kommer til Norge og bosetter seg her, også må utvise respekt for det norske i Norge, det landet man søker å bli beboer av. Det er også grunn til å understreke at sett fra Fremskrittspartiets side – det er et syn som også mange andre deler –

snakker vi om en politisk uniformering snarere enn uttrykk for en bestemt religiøs overbevisning.

Gjennom bruk av skaut fremheves, understrekes og opprettholdes etter vår mening stor ulikhet mellom elevgrupper. Regjeringen og statsråden har nylig fremlagt en strategiplan, som jeg står og vifter med i min hånd her, for bedre opplæring og større deltakelse av språklige minoriteter i skole og utdanning. Mener statsråden virkelig at muslimers bruk av skaut i skolen fremmer integreringen i norsk skole?

Statsråd Kristin Clemet: Jeg har ikke belegg for å hevde at det motvirker integrering. Jeg kan se at det kan være tilfeller, og jeg vil ikke utelukke at man i Frankrike står overfor aktuelle problemer og en aktuell tradisjon og historie og prinsipper som gjør det mer aktuelt å drøfte dette der, enn jeg mener det for tiden er i Norge.

Hvis jeg skulle se tilbake på de signalene jeg har fått om problemer knyttet til klesplagg i norsk skole, er nok de fleste meldingene jeg har fått, knyttet til helt andre typer av klesplagg, og som vi forbinder med norske kleskoder og uttrykk. Jeg tror ikke vi i Norge ved å overveie å forby dette i Norge nå, egentlig løser et aktuelt problem, men at det vil mer være en refleks av en debatt som pågår i et annet land.

Formålet med integrering er ikke likhet. Vi mener at skal vi få en god skole, må det være en mangfoldsskole, hvor det er respekt for ulike uttrykk. Jeg vil minne om evalueringen av Reform 97, der det påpekes som et hovedproblem at norsk skole faktisk ikke i stor nok grad greier å håndtere mangfold, annerledeshet og minoriteter, men i altfor stor grad er rettet inn mot et gjennomsnitt som ikke finnes. Det vil være en realitet enda mer i fremtiden enn det har vært i fortiden.

Arne Sortevik (FrP): Det kan godt være at Frankrike har et annet og mer tydeliggjort og påtregende problem enn det vi finner i Norge. Men problemstillingen er her, og den er aktuell nå. I den samme strategiplanen for bedre integrering og deltakelse av språklige minoriteter pekes det blant mange tiltak på det å bedre læringsmiljø og verdigrunnlag, det å skape sosial tilhørighet, og man understreker samtidig samarbeidet med familien og foreldrene.

Mener statsråden at muslimske foreldre som krever at egne barn bruker skaut i norsk skole – det jeg og mitt parti vil kalle politisk uniformering – gir troverdige signaler om at de ønsker størst mulig integrering for sine barn i det norske samfunn og i den norske skolen?

Statsråd Kristin Clemet: Jeg kan ikke utelukke at det finnes foreldre som tvinger sine barn til å gå med dette mot deres vilje. Dette er jo en del av den debatten vi har nå. Men vi vet ikke om det gjelder alle. Det er ikke slik at man pr. definisjon ikke ønsker en integrering selv om man bruker et slikt religiøst symbol eller uttrykk.

Men jeg vil presisere: I den grad klesdrakter, enten det er religiøse symboler eller ikke, forstyrrer skolens læringsoppdrag og dermed fratrar elevene retten til opplæ-

ring, så har skolen en mulighet – ja endog en plikt – til å reagere. Jeg kan nevne som eksempel at det har skjedd på enkelte skoler i Sverige fordi det i én konkret situasjon var forstyrrende for læringsoppdraget. Da gjaldt det ikke skaut, men slør, som gjorde det vanskelig å gjennomføre den kommunikasjonen som var nødvendig for å gjennomføre opplæringen på en forsvarlig måte.

S p ø r s m å l 1 5

Steinar Bastesen (Kp): Jeg har et spørsmål til fiskeriministeren:

«Det har i de siste årene vært stigende arbeidsledighet blant arbeidere i fiskeindustrien, uten at styresmaktene har engasjert seg vesentlig. Politikken har altfor lenge vært styrt av interesser og personer uten god nok kjennskap til særegenheten til fiskerinæringen og fiskeindustriens og lokalsamfunnenes problemer. Det siste eksempel på dette er forslaget om å fjerne ordningen med produktavgift.

Hva har statsråden tenkt å gjøre for å bedre situasjonen for fiskeindustrien og lokalsamfunnene i Finnmark?»

Statsråd Svein Ludvigsen: For det første er det ikke riktig at Regjeringen ikke har engasjert seg i disse problemstillingene – vi har gjort det til gagns.

Fiskerinæringen har over flere år slitt med lave kvoter, store utfordringer i form av markedshindringer, spesielt i EU, lite kostnadseffektiv drift, høyt rentenivå og høy kronekurs så vel som overkapasitet både på land og hav. Årsaken til den høye arbeidsledigheten i fiskeindustrien i Finnmark og andre fylker er kompleks og svært ofte av internasjonal karakter.

Fiskerinæringen har gradvis blitt mer global. Utenlandske kjøpere konkurrerer om fisken med lokale bedrifter, og videreforedling skjer utenlands. I tillegg er landing av torsk fra russiske fartøy gått dramatisk ned den senere tid. Utviklingen presser fram behov for endringer i de politisk skapte rammebetingelsene, så vel som tilpasninger og omstillinger i næringen.

Regjeringen har møtt disse utfordringene med en stram økonomisk politikk. Det har brakt rentenivået ned, noe en gjeldstyngt fiskerinæring har nytt godt av. Kronekursen er også kraftig redusert takket være Regjeringens politiske veivalg, noe en eksportavhengig fiskeindustri nyter godt av.

Etter to år kan Regjeringen vise til at den økonomiske politikken har bidratt til betydelig forbedrede rammevilkår for fiskeindustrien. Så gir da også fiskerinæringen uttrykk for en gryende optimisme for 2004. Samtidig kan vi glede oss over at det er eksempler på bedrifter som har positive resultater, og som har investert i kostnadseffektiv teknologi og drift – altså er ikke alt helsvart.

Regjeringen kan også vise til at struktur- og driftsordningene for kystflåten som ble vedtatt i fjor, synes å virke etter hensikten, noe som over tid vil forbedre lønnsomheten i kystflåten.

Ny måte å regulere fisket på gjennom fartøkvoter gir forbedrede vilkår for fiskeindustrien i Finnmark, og gjør at fiskerne kan hente ut en høyere pris for fisken. Innstramming av leveringsforpliktelsene for trålerflåten er et annet virkemiddel for å sikre at råstoffet blir levert til arbeidsindustrien.

Et vesentlig bidrag til kostnadseffektiv drift vil være bedre råstofflyt til industrien over hele året. Bare på den måten kan industrien forsyne markedet med kvalitetsprodukter 364 dager i året. På Island kjører f.eks. filetindustrien med tre skift for å oppnå lønnsom drift og møte konkurransen fra lavkostland, mens norsk filetindustri i gjennomsnitt utnytter maskinparken under seks timer pr. døgn.

Jeg mener de nye reguleringene av fisket, og gjerne langsiktige leveringsavtaler mellom industri og fiskere, skal gi mer helkontinuerlig drift, og dermed bedre lønnsomheten og gi større overlevelsesevne for fartøyene og bedriftene. Vi kommer imidlertid ikke bort fra at næringen sliter med både kapasitetsutfordringer og strukturelle utfordringer. Men samtidig er det til stor hjelp framover at torskekvoten er økt i år. Kongekrabben gir også et betydelig økonomisk bidrag, spesielt i Øst-Finnmark.

Forskning og innovasjon er prioriterte virkemidler for Regjeringen. For eksempel er Innovasjon Norge og Norges forskningsråd viktige verktøy for en fornyelse av marin sektor.

Fiskerinæringen står utvilsomt overfor store utfordringer. Derfor nedsatte jeg en arbeidsgruppe som på fritt grunnlag innen 15. juni skal foreslå forbedringer i de offentlige rammebetingelsene som kan bidra til en forbedring i fiskeindustriens lønnsomhet, konkurransekraft og verdiskaping.

Min tilnærming er altså at vi må få et sterkere industrielt perspektiv og en sterkere industriell fokusering i næringen.

Steinar Bastesen (Kp): Det er mulig at Regjeringen har gjort mye. De 800 arbeidsledige synes sikkert også det, og de 20 bedrifter som har gått konkurs det siste året, er sikkert også enige i at Regjeringen har gjort mye.

Det er riktig at den høge kronekursen og den høge renta har gått ned, men det er for lite og for sent. Når konkursen er et faktum, nytter det ikke med høy eller lav kronekurs og lave renter – da er man konkurs.

Når man snakker om fortjeneste, er det rart å tenke på at man snakker om øre. En femtiøring kan være mye, og når det er syv kroner kiloen for f.eks. kveite etter konkurransen, er det formidabelt. Men de gikk konkurs på grunn av høy kronekurs og høy rente. Nedgangen her kom for sent, og det var for lite.

Spørsmålet er: Drives det noen politikk på dette området eller ikke?

Statsråd Svein Ludvigsen: Jeg har forsøkt å trekke opp en rekke tiltak som er gjort for å forbedre framtidens rammevilkår for fiskerinæringen, og som utvilsomt vil gi bedre drift. Derfor gir også næringen selv uttrykk for økende optimisme og tilfredshet med at Regjeringen og

Stortinget har gjort vedtak som kommer til å forbedre dette. Men hvis man bare fortaper seg i fortiden, kan vi ikke løse noe. Jeg synes faktisk at vi både i regjering og storting og i næringen skal ta å tenke tanken på hva som er best i en distriktspolitisk sammenheng, og utvikle en politikk som gjør at vi får lønnsomme industribedrifter og lønnsom industristruktur i stedet for å skulle gå fra krise til krise, som denne næringen altfor lenge har gjort, fordi vi har hatt feil fokus. Lønnsomme bedrifter og fartøyer gir trygge arbeidsplasser og livskraftige kystsamfunn, mens ulønnsomme bedrifter bare gir varige traumer. Den politikken som vi nå fører, vil gi varige og lønnsomme arbeidsplasser, men vi kommer ikke utenom at næringen står overfor strukturelle problemer.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg har et spørsmål.

Driftsordninger for fiskefartøy er gjort gjeldende for tre fylker, som en prøveordning. Forstår ikke fiskeriministeren at det er konkurransevridende når den prøveordningen ikke gjelder alle? Det kjøpes jo fartøy fra prøvefylker av de fylkene som ikke er med. Jeg kommer selv fra Nordland, som ikke er med, og det er mange andre fylker som heller ikke er med. Forstår ikke fiskeriministeren at dette er konkurransevridende, og særdeles uheldig for dem som blir rammet?

Statsråd Svein Ludvigsen: For det første forstår jeg meget godt – jeg kommer selv fra et fiskevær – de problemene man står overfor når man blir rammet av konkurser, noe som mange av fiskeværene i Finnmark og langsmed kysten står overfor. Det har jeg stor forståelse for. Derfor fremmer jeg også en politikk som skal motvirke en framtidig uheldig utvikling.

Når det gjelder driftsordningen, må jeg jo si at jeg er litt overrasket over at representanten Bastesen spør meg om dette, for driftsordningen ville jeg innføre i hele landet. Det var sterk motstand mot det, så jeg foreslo for Stortinget at vi prøver det i Finnmark, for Finnmark ønsket det, og de har fått det. Så åpnet Stortinget for at vi kunne prøve det i flere fylker, men ikke i hele landet. Da tilbydde jeg også Troms og Sogn og Fjordane det, så fikk vi et bedre grunnlag for å bedømme det. Nå kommer man også i Stortinget og ønsker at jeg skal innføre det for hele landet. Hvis man hadde lyttet til min anbefaling, hadde dette allerede vært gjeldende politikk for samtlige fylker. Men Stortinget har ikke tillatt meg det, hr. president!

S p ø r s m å l 1 6

Morten Lund (Sp): Jeg skal få stille følgende spørsmål til fiskeriministeren:

«De små og mellomstore selskapene innen oppdrett av laks og ørret har klart de økonomiske problemene med overproduksjon og høy rente og kronekurs langt bedre enn de største selskapene. De største legger ned slakteri- og foredlingsanlegg og sentraliserer administrasjonen i større grad enn de mindre.

Hvordan vil statsråden la erfaringene fra de senere år påvirke havbrukspolitikken slik at selskaps- og eierstruk-

tur samt produksjonsregulering på en bedre måte bidrar til mange, trygge og lønnsomme arbeidsplasser på kysten?»

Statsråd Svein Ludvigsen: Jeg er av den oppfatning at når det gjelder oppdretts- så vel som hvitfisksektoren, er det en variert bedriftsstørrelse og struktur som best møter etterspørselen i markedene. Men for å kunne opprettholde og skape mange, trygge og lønnsomme arbeidsplasser er det nødvendig med rammevilkår som både er forutsigbare for næringsaktørene, og som samtidig skaper fleksibilitet for næringen for å kunne tilpasse seg markedet på en best mulig måte. Og det markedet endrer seg kontinuerlig.

Oppdrett er og blir en eksportnæring, der over 90 pst. av produksjonen går til eksport. Vi produserer nå mer laks enn den mengden torsk som Norge og Russland fanger til sammen. Det er derfor særdeles viktig å ta innover seg de endringene som til enhver tid skjer i markedet for oppdrettsprodukter, og den økende produksjonen som er både i Norge og i andre land. Stikkord i denne sammenhengen er stadig mer krevende kunder som stiller krav til pris, leveringssikkerhet, mattrygghet mv.

Lakseindustrien i Norge blir også i større og større grad en kunnskapsbasert næring, som er avhengig av at aktørene hele tiden ligger i tet internasjonalt på forskning og innovasjon i alle ledd i verdikjeden. Det er i stor grad de store aktørene som har hatt evne og mulighet til å satse, og som også i framtiden har evne og mulighet til å generere overskudd inn i nye arter. Men der skal de små og de store ha samme vilkår.

Større aktører vil, etter mitt skjønn, i større grad enn små ha mulighet til å satse på flere ledd i verdikjeden og på den måten sikre at en større del av avkastningen blir i Norge. Det er dessverre slik at en altfor stor del av avkastningen i marin sektor blir i andre land, ikke minst i EU.

Det vil derfor være riktig å tillate en viss konsentrasjon i næringen, men samtidig beholde mangfoldet gjennom de mindre selskapene. Fiskerimyndighetene har de siste ti år lagt til rette for en variert selskaps- og eierstruktur i næringen, slik at den på best mulig måte kan møte konkurransen internasjonalt. Det har Regjeringen ingen planer om å endre.

Videre har jeg lagt særlig vekt på å sette et klarere skille mellom det jeg kaller butikk og politikk. Det framstår derfor som naturlig å la det være opp til den enkelte næringsaktør å foreta de næringsøkonomiske vurderinger som gjør bedriftene i stand til å møte konkurransen og finne en struktur og en strategi for å imøtekomme utfordringene i markedet og sørge for bedriftsøkonomisk lønnsomhet.

Havbruksnæringen er særdeles konkurranseutsatt, og skal den overleve, må kostnadsnivået reduseres. Jeg har flere ganger tatt til orde for at god næringspolitikk er god distriktspolitikk, og ulønnsomme arbeidsplasser skaper bare traumer i distriktene.

Mitt hovedfokus i denne sammenhengen er å se til at vi har tiltak som virker kostnadsreducerende for nærin-

gen. Det er viktig å legge til rette for en forenkling og at forvaltningen er servicert, slik at kostnadsnivået kan reduseres. Derfor har jeg ikke noen planer om å innføre nye tiltak som vil skade verdiskapingen, skade lønnsomheten og føre til ytterligere utflytting av arbeidsplasser.

Morten Lund (Sp): Statsråden sier at han er opptatt av å få lønnsomme selskaper, de ulønnsomme skaper bare traumer. Jeg er også opptatt av at vi nå trekker lærdom av de erfaringene vi har gjort de senere årene.

Nils Williksen fra Vikna ble årets lakseeksportør. Han sa til Adresseavisen: «Vis meg ett fjernstyrt oppdrettsanlegg som drives skikkelig. De finnes ikke!» Den lokale klyngen av småselskap på Vikna greier seg godt til tross for de problemene som det har vært med kronekurs og med overproduksjon. Til tross for disse tapene drives selskapene godt. Spørsmålet er da: Skal en ikke prøve å stimulere den typen bedrifter framfor dem som etter statsrådets mening «skaper bare traumer i distriktene», i lokalsamfunn der det nå virkelig trengs å stimulere den optimismen som finnes? Jeg tror at dette er en næring som virkelig har framtiden for seg, men det trengs en annen politikk.

Statsråd Svein Ludvigsen: Jeg understreker at det er både store og små selskaper, den varierte strukturen, som best kan møte utfordringene i markedet. Dessverre er det mange eksempler på at også små produsenter har gått over ende, så det er ikke entydig slik at alle små er uten problemer og alle store har problemer. Og det er sammensatte årsaker, ikke minst har overinvesteringene på slutten av 1990-tallet medført at man nå har store problemer. Vi ser også at integrasjon når det gjelder produksjon, slakting og videreforedling er en utfordring, og vi ser at små produsenter fra tid til annen velger å slutte seg sammen i større strukturer. Men det er altså en variert struktur som best kan ivareta dette. Det finnes ikke noen fasit som sier at «stor» er det eneste, eller at «liten» er det eneste. Jeg må minne om at vi skal operere på et internasjonalt marked, og til det trengs det muskler, ikke minst i form av produktutvikling og markedsarbeid.

Morten Lund (Sp): Erfaringene, som er entydige, er at de største selskapene er tapsprosjekter. Det har de vært, det er tapt arbeidsplasser, og det er tapt mange, mange milliarder kr. Noen selskaper, av de mellomstore, greier til og med å øke foredlingen. Salmar, f.eks., er oppe i 65 pst. foredling. Det trengs mer kapital innenfor næringen, og det trengs midler til å utvikle en smartere foredling. For jeg tror at vi greier å foredle mer, og det er mange som tror det. Men da trengs det at staten hjelper til både med den kapitalen som trengs, og midler til omstilling. Etter min mening må støtten fra staten gå til dem som nå har vist at de virkelig har livets rett, de som får til positive ringvirkninger langs kysten vår.

Jeg synes de erfaringene som nå er gjort, tilsier at vi i Stortinget burde ha en drøfting av havbrukspolitikken på nytt, ut fra de erfaringene som er gjort de tre–fire siste

årene, sammen med det som tidligere er gjort, samtidig som vi ser framover på de mulighetene som er. Er også statsråden interessert i å ha en slik debatt i Stortinget?

Statsråd Svein Ludvigsen: For det første synes jeg det er viktig å holde fast ved at det er lønnsomhet i den enkelte bedrift som best kan generere kapital, og det er det som best bidrar til at man har en konkurranse som utvikler bedriftene. Min politikk går på at vi skal skape lønnsomhet og skape robuste bedrifter enten de er små eller store. Det å tro at staten skal kunne gjøre næringen lønnsom alene, tror jeg er en feilslått politikk, men jeg opplever at den politikken som Regjeringen nå fører, har alminnelig bred tilslutning og økende tilslutning i oppdrettsnæringen, og det er jeg tilfreds med.

Når det gjelder en eventuell evaluering i Stortinget, er jeg kjent med at Stortinget har et Dokument nr. 8-forslag til behandling som jeg forstår kan resultere i at Fiskeridepartementet skal legge fram en stortingsmelding og belyse ulike utviklingstrender, utviklingsscenarioer og spørsmål om politikk i løpet av dette året. Det vil jeg selvfølgelig levere hvis Stortinget vil, og det oppfatter jeg at de er i ferd med å ville.

Presidenten: Spørsmål 17 er allerede behandlet.

S p ø r s m å l 1 8

Harald T. Nesvik (FrP): Jeg vil få lov å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«I desember 2002 ble det besluttet å gjennomføre en prøveordning der seks lufthavner fikk en 90 pst. reduksjon på startavgiften for utenlandsruter. I Møre og Romsdal innbefattes Kvernberget og Årø av ordningen, mens Vigra ikke blir innbefattet, til tross for at et flyselskap har tilkjennegitt at de vil starte flygninger fra Vigra dersom også denne flyplassen får denne avgiftsreduksjonen.

Vil statsråden medvirke til at også Vigra flyplass får en 90 pst. reduksjon i startavgiften for utenlandstrafikk?»

Statsråd Torild Skogsholm: De lufthavnene som ble valgt ut til å være med i en prøveordning fra 1. januar 2003, hadde på dette tidspunktet for det første nesten ingen internasjonal trafikk, og de hadde ledig kapasitet. Utvalget ble gjort for å skape ny trafikk og nye inntekter uten merkbar risiko for reduserte totale inntekter som følge av at rabattordningen også måtte omfatte eksisterende trafikk. Departementet har lagt vesentlig vekt på at rabattordningen skal være åpen og ikke-diskriminerende, slik at alle flyselskaper har samme mulighet til å benytte seg av den. Ved valget av lufthavner ble det også lagt til grunn at rabatt på startavgiften var nødvendig for å kunne øke trafikkvolumet.

Da ordningen ble vedtatt, var det en forutsetning at den var en prøveordning som skulle evalueres etter en tid. Men med de begrensede erfaringene vi har med ordningen så langt, er det etter mitt syn nødvendig å la prøveordningen virke i alle fall fram til og med 2005 før det er mulig å trekke klare konklusjoner. Jeg nevner for or-

dens skyld at alle selskaper som etablerer en ny rute fra Avinors flyplasser i dag, har unntak fra startavgiften i to år. Det er først når denne toårsperioden er utløpt, at 90 pst.-rabatten har selvstendig betydning. Av samme grunn er det pr. i dag ingen selskaper som formelt sett nyter godt av 90 pst.-ordningen. Når det er sagt, mener jeg det er naturlig at en ved den endelige evalueringen av ordningen undersøker de virkningene rabattordningen har hatt på trafikken ved naboflyplasser som ikke er omfattet av ordningen.

Harald T. Nesvik (FrP): Det står i en pressemelding av 20. desember 2002 fra Samferdselsdepartementet at Samferdselsdepartementet legger til grunn at ordningen blir evaluert etter en viss tid. Nå har statsråden tilkjennegitt at prøveordningen skal virke i alle fall til og med 2005. Da kan det jo bli interessant å høre: Vil man overhodet ikke fra statsrådets side vurdere situasjonen løpende? Vil man vente til etter 2005, som man kunne få inntrykk av ut fra statsrådets svar?

Videre er det faktisk et selskap som har tilkjennegitt at man ønsker å begynne å fly fra Vigra flyplass. Dette er et selskap som ikke er etablert i Møre og Romsdal i dag. Det er også et selskap som har kjøpt inn en del fly som er i en slik kategori at de ikke kan lande på bl.a. Årø lufthavn fordi Boeing 737-800 krever lengre rullebane enn Årø kan tilby. Jeg vil stille statsråden følgende spørsmål: Vil statsråden overhodet ikke se på denne situasjonen for å få økt utenlandstrafikk fra Vigra?

Statsråd Torild Skogsholm: Som jeg sa i mitt svar, er det slik at alle selskaper som etablerer nye ruter fra Avinors lufthavner i dag, har unntak fra startavgiften i to år. Det betyr, som jeg sa, at først når denne toårsperioden er utløpt, vil man starte på erfaringen med 90 pst. rabatt. Når man startet denne ordningen fra 1. januar 2003, vil det i praksis si at vi ikke har erfaring med den verken i 2003 eller i 2004, men vi begynner å få erfaring i 2005. Det gir ingen mening å foreta noen evaluering av et system som i praksis ikke har noen effekt før i 2005. Vi må ta evalueringen når ordningen har begynt å gi effekt.

Harald T. Nesvik (FrP): Statsråden snakker hele tiden om evaluering. Problemstillingen er den konkurransevidning som er mellom flyplasser, og i tillegg at det faktisk er et flyselskap som vil starte virksomhet fra Vigra flyplass dersom denne ordningen blir gjort gjeldende også der, dvs. et nytt selskap med nye ruter til utlandet i et distrikt som er veldig avhengig av eksport og god tilknytning til bl.a. både England og kontinentet. Spørsmålet mitt til statsråden er om hun kan bekrefte følgende, som jeg fikk inntrykk av av svaret her, at fra Regjeringen og departementets side vil man ikke gjøre noe som helst for å medvirke til at Vigra flyplass skal få denne muligheten til å etablere disse utenlandsrutene med 90 pst. reduksjon, fordi man skal avvente en evaluering, og man skal gå ut 2005 før man overhodet vil gjøre noe.

Statsråd Torild Skogsholm: Muligheten til å etablere seg ligger der i dag. To år uten denne type avgift vil jeg si gir en god mulighet til å etablere seg, og vi vet ikke om de rutene eksisterer om to år. Jeg mener at den ordningen som Avinor har i dag, gir en meget god anledning for nye ruter til å etablere seg, det være seg på Vigra eller på andre flyplasser.

Avslutningsvis: Vi kan ikke evaluere et system som i praksis ikke er iverksatt, før om godt og vel et år. Derfor kan ikke evalueringen skje før godt ut i 2005. Jeg vil selvfølgelig ønske flere selskaper velkommen til norske flyplasser, også på Vigra.

S p ø r s m å l 1 9

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Marit Arnstad til kommunal- og regionalministeren, vil bli tatt opp av representanten Magnhild Meltveit Kleppa.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg skal få stilla kommunal- og regionalministeren følgjande spørsmål:

«Pensjonskommissjonen går inn for at det blir etablert en form for obligatorisk tjenestepensjon. I tråd med den samme holdning krever nå Høyre-ordføreren i Stavanger at private selskaper som skal konkurrere med kommunen om oppdrag, må ha pensjonsordninger for sine ansatte.

Hvordan ser statsråden på dette, og hvordan kan hun hindre at ansattes pensjonsordninger blir salderingspost i konkurransen mellom kommunale og private aktører?»

Statsråd Erna Solberg: Det er klare retningslinjer for hvordan spørsmålet om ansattes pensjonsordninger må håndteres i tilfeller der det er en konkurranse mellom kommunale og private leverandører. Hovedregelen er at gjeldende konkurranselov og EØS-rett stiller visse krav. Det innebærer at dersom f.eks. en kommune skal stille krav til at sosiale ordninger, som pensjonsordninger, skal inngå i et tilbudsgrunnlag fra private aktører, må det gjøres på en måte som tilfredsstillende ikke-diskrimineringsprinsippet og proporsjonalitetsprinsippet. Ikke-diskrimineringsprinsippet innebærer bl.a. at det ikke legges inn betingelser som er vanskeligere å oppfylle for utenlandske aktører enn for norske. Proporsjonalitetsprinsippet innebærer at det ikke skal legges inn betingelser som er mer tyngende enn nødvendig.

Dersom kommunen oppfyller disse kravene, vil det innenfor dagens gjeldende regelverk være mulig for kommunen å stille ulike typer krav til et tilbud. Men jeg mener at det skal være opp til hver enkelt kommune å avgjøre hvilke betingelser de ønsker å stille til et beregningsgrunnlag i en anbudskonkurranse innenfor rammen av dette regelverket. Jeg ser det derfor f.eks. ikke som hensiktsmessig å lovregulere hvilke forhold som skal inngå i beregningsgrunnlaget i en anbudsrunder. En slik lovregulering er etter min mening i strid med prinsippet om lokalt selvstyre. Jeg har også tiltro til at private leverandører som eventuelt overtar ansvaret for tidligere kommunalt ansatte, ivaretar de ansattes rettigheter og behov uten at det er nødvendig å regulere dette i lovs form.

Spørsmålet som Pensjonskommissjonen tar opp, er et spørsmål om man skal innføre generell tjenestepensjon for alle, både i privat og i offentlig sektor i Norge. Det er et spørsmål som jeg mener vi skal ta stilling til som et ledd i arbeidet med Pensjonskommissjonens innstilling. Det henger ikke nødvendigvis sammen med spørsmålet om hvilke krav kommunene skal stille, eller hvilke krav staten primært skal stille til kommunesektoren.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg takkar for svaret.

Lat meg understreka at Senterpartiet og Regjeringa har ulikt standpunkt når det gjeld prinsippet om konkurranseutsetjing av tunge velferdstenester. Eg hadde likevel håpt at vi kunne vera einige, for det fyrste om prinsippet om at konkurranse skal skje på like vilkår, og for det andre om at tilsette sine rettar skal bli tekne i vare. Det er jo slik at om arbeidstakarar er knytte til ein pensjonsavtale eller ikkje, vil utgjera ein betydeleg kostnadsforskjell mellom to elles likeverdige aktørar. Pensjonskommissjonen reknar f.eks. med at kommunane må setja av 10-15 pst. av løpande lønsutbetalingar for å dekkja framtidige pensjonar. Er det ikkje slik at Regjeringa også har signalisert grep for å stimulera til pensjonsordningar òg i det private næringsliv?

Statsråd Erna Solberg: Det er helt klart at dette er en diskusjon som vi går åpent inn i i forhold til Pensjonskommissjonen, om man skal etablere et generelt regelverk som gjør at man skal ha tjenestepensjoner. Det vil være en del av det jeg mener man også må diskutere som et grunnlag for et generelt nasjonalt kompromiss for å få bedre pensjonsordninger, samtidig som vi må ta hensyn til at vi ikke påfører norsk næringsliv kostnader som gjør at vi faktisk måtte miste arbeidsplassene fordi vi har kommet ut av rute med hva andre land har som kostnadsnivå på de samme tjenestene. Men det er etter mine begreper et helt annet og prinsipielt overordnet spørsmål, et spørsmål om hvilke krav den enkelte kommune i en anbudskonkurranse stiller. Og der er mitt grunnleggende svar at jeg har tiltro til kommunesektoren. Jeg mener at kommunestyrene må ta stilling til dette selv, og jeg ønsker ikke å detaljregulere hvilken frihetsgrad kommunene skal ha. Egentlig hadde jeg håpet at Senterpartiet, som vanligvis snakker om lokalt selvstyre, hadde ment det samme.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det er rett at Senterpartiet er ein ivrig forkjempar for det lokale sjølvstyret. Men vi synest faktisk at det er viktig i desse dagar å ha ryddige reglar som tek vare på dei tilsette både i kommunane og i private bedrifter. Vi er djupt ueinige i at ein her skal godta ein praksis som gjer så stor forskjell. Vi snakkar altså om kostnader som gjeld den enkelte tilsette sin tryggleik for framtida. Eg er overraska over at statsråden i det heile ikkje vil gå inn i denne problemstillinga, men eg er glad for at det finst Høgre-folk som vel å gjera det. Vil ho då meine at det er Høgre i Stavanger som her går i bresjen for ein god Høgre-politikk, eller er det Høgre i Oslo, som ikkje vil ha slike ordningar?

Statsråd Erna Solberg: Jeg synes det akkurat viser forskjellen når det gjelder det lokale selvstyret, hvor man innenfor Høyre kan gjøre litt ulike valg. Men la meg gi et godt eksempel på hvor vanskelig det er å gi et prinsipielt svar på dette: Det er f.eks. slik at snøbrøyting i mange kommuner er konkurranseutsatt. Flertallet av dette landets kommuner driver ikke sin egen snøbrøyting, i alle fall ikke fullt ut. Mange av dem som driver snøbrøyting i små kommuner i dette landet, er bønder som har dette som tilleggsnæring. De er selvstendig næringsdrivende. Hvis man skal ha slike prinsipielle overlegninger, er problemet hvilket krav til tjenestepensjon og pensjonsrettigheter man skal ha for en enselig mann som driver og kjører traktoren sin for å fjerne snøen. Det betyr altså at man må ta litt forskjellige hensyn forskjellige steder, ut fra hvilke områder det gjelder.

Så har vi generelt et pensjonskrav knyttet til sykepleierne som gjør at alle sykepleiere er garantert en pensjonsordning. Man kan selvfølgelig diskutere disse spørsmålene på generelt grunnlag. Jeg har tillit til at man i kommunene kommer til å velge å ivareta det beste konkurransegrunnlaget, slik som de ser det, men at de også kommer til å ivareta de ansattes interesser.

Jeg tror det er viktig å verne om det kommunale selvstyre. Hvis vi skal detaljregulere alt, også innenfor konkurranseutsatt område, kan vi egentlig gjøre kommunene til en filial av staten. Jeg hadde som sagt håpet at det ikke var det Senterpartiet egentlig ville.

S p ø r s m å l 2 0

Øyvind Korsberg (FrP): Mitt spørsmål går til miljøvernministeren:

«Miljøverndepartementet gav like før årsskiftet klarsignal for en fireårig handlingsplan for å redde fjellreven. Ifølge Aftenpostens nettutgave 25. januar 2004 innebærer dette jakt på rødrev samt føring av fjellrev. Dette er i strid med faglige råd som framkommer i «Handlingsplan for fjellrev», utgitt av Direktoratet for naturforvaltning (DN), hvor man blant annet ser på erfaringer fra Sverige og Finland.

Hvilke faglige begrunnelser har statsråden lagt til grunn for vedtaket om handlingsplanen?»

Statsråd Børge Brende: Det er gledelig at representanten Korsberg synes å være opptatt av at forvaltningen av dyregruppen rovdyr, som fjellreven tilhører, i størst mulig grad bygger på faglige råd fra Direktoratet for naturforvaltning.

Å bevare fjellreven i Norge er et viktig miljømål. Dette er også presisert av Stortingets energi- og miljøkomite flere ganger, bl.a. så sent som ved behandlingen av budsjettet for inneværende år.

Jeg har nylig gitt Direktoratet for naturforvaltning klarsignal til å sette i gang en handlingsplan for å forhindre at fjellreven forsvinner fra norsk natur. Departementets klarsignal kom etter en grundig behandlingsprosess. I denne prosessen utarbeidet direktoratet et utkast til handlingsplan, sendte utkastet på høring og mottok kommentarer fra en rekke instanser. Direktoratets handlingsplan ble deretter oversendt departementet.

Miljøverndepartementet har i brev av 27. desember 2003 sluttet seg til at direktoratet viderefører eller setter i gang tiltakene som er foreslått i handlingsplanen. Dette dreier seg om tiltak som innfangning og avl av fjellrev for senere utsetting i naturen, identifisering av viktige leveområder for fjellrev og styrking av kunnskapen om forholdet mellom rødrev og fjellrev.

I direktoratets handlingsplan er også tiltak som rødrevkontroll og føring av fjellrev drøftet. Det er usikkerhet i fagmiljøet om hvor stor effekt rødrevkontroll og føring vil ha for fjellreven. Noen mener at rødrevkontroll og føring vil ha positiv effekt på fjellrevens overlevelse, mens andre stiller seg tvilende til dette. Både rødrevkontroll og føring av fjellrev er tiltak som blir gjennomført i Sverige.

Jeg har lagt til grunn at fjellrevens situasjon i Norge er svært alvorlig, samtidig som arbeidet med å sikre arten er vanskelig. Det er vanskelig fordi det er usikkerhet knyttet til hvorfor bestanden av fjellrev ikke har tatt seg opp igjen etter at arten ble fredet for over 70 år siden.

Miljøverndepartementet mener at tiltak som rødrevkontroll og føring av fjellrev ikke bør være uprøvd, da det dreier seg om å forhindre at en av karakterartene i fjellnaturen forsvinner fra Norge. Derfor har departementet bedt direktoratet gjennomføre et prosjekt med rødrevkontroll i utvalgte områder og forsøk med føring av fjellrev i tilknytning til dette.

Prosjektet vil bli fulgt opp med løpende evaluering av konsekvenser. For øvrig har jeg varslet tiltakene rødrevkontroll og fjellrevføring i et eget brev til Stortingets energi- og miljøkomite av 24. november 2003, i tilknytning til budsjettbehandlingen. Jeg understreket i brevet at disse tiltakene ikke ville bli igangsatt før Stortinget hadde behandlet Miljøverndepartementets budsjettproposisjon og eventuelt ikke hatt merknader. Jeg har merket meg at verken Fremskrittspartiet eller andre hadde noen innvendinger i budsjettinnstillingen mot de tiltakene som jeg eksplisitt varslet komiteen om i dette brevet.

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

Det er helt riktig at det her er en bred politisk enighet om å bevare fjellreven, og det setter sikkert både statsråden og fjellreven pris på. Om rødreven gjør det samme, er jeg litt mer usikker på, men det får både vi og rødreven se på etter hvert.

Det som opptar meg litt her, er at man på både svensk og finsk side har gjort forsøk for å bevare fjellreven. Da er det naturlig å spørre statsråden om han har samarbeid med de andre nordiske land når det gjelder bevaring av fjellreven, for her er man jo innenfor et geografisk samlet område. Har man utvekslet noen erfaringer for å bevare fjellrevbestanden?

Statsråd Børge Brende: Som jeg understreket i mitt første svar, er dette med rødrevkontroll og føring av fjellrev omdiskutert i fagmiljøet. I Sverige og Finland har

man forsøkt dette i flere år, og man har også fått resultater knyttet til dette som har ført til at man har videreført denne type satsing.

Jeg synes at det er naturlig å se de norske prosjektene i sammenheng også med de prosjektene som har vært i Sverige og Finland. Men på grunn av at dette har vært diskutert i fagmiljøer også i Norge, hvor en del ledende forskere sier at vi ikke har sjanse til å redde fjellreven uten at vi prøver ut dette med rødrevkontroll og føring, syntes jeg det var riktig at vi på begrensede områder prøver det ut. Men samtidig ville jeg varsle komiteen om dette eksplisitt og si at jeg ikke ville igangsette dette uten å få Stortingets tilbakemelding på det. Når jeg da ikke fikk negative tilbakemeldinger fra Stortinget, satte jeg det i gang, men på de premissene.

Øyvind Korsberg (FrP): Det er helt riktig at vi fikk tilbakemelding i forbindelse med budsjettet på dette. I hvor stor grad vi kjente til de forsøkene som var gjort i våre naboland, skal være usikkert, men jeg tror det er viktig at man har en dialog med Sverige og Finland på dette området, i og med at det berører begge disse landene og man i realiteten forvalter en felles fjellrevstamme her.

Men vil det være aktuelt å utvide disse forsøkene når det gjelder bevaring av fjellrev, med hensyn til både uttak av rødrev, føring og avl, utover den plan som nå er lagt til grunn?

Statsråd Børge Brende: Det som er viktig, er at de begrensede forsøkene som nå vil skje med rødrevkontroll og føring, følges opp med en løpende evaluering av konsekvensene. Gjennomføring av disse tiltakene vil dermed også bidra til at vi får mer faglig kunnskap som grunnlag for den fremtidige forvaltningen av fjellreven. Det er rammen rundt det fra departementets side.

Grunnen til at vi også har tatt opp dette, er at det i en sluttrapport fra LIFE-Nature-prosjektet «Bevarande av fjällräv ...», som de svenske myndighetene på området har utarbeidet, sies at

«kombinert med rødrevkontroll» er føring «vurdert som effektive» tiltak «under forutsetning av at det finnes tilstrekkelig med fjellrev i det aktuelle området. Prosjektet er gjennomført i perioden juli 1998–desember 2002. Svenske og finske institusjoner som har deltatt i prosjektet er bl.a.: Stockholms universitet ...» – og diverse andre.

Det sies at det er ønskelig å videreføre dette for å kunne evaluere om det er effektive prosjekter.

Presidenten: Dermed er sak nr. 1 ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.